

YAZI-YORUM

Artık gitmeyeceğim.
Nereden geldiğim sorusunu yanıtlamak
istemiyorum.
Hiçbir yerden gelmiyorum.
Kendimden başka.

YAZI-YORUMDAKİLER

KONUK YAZAR

Tezer Özlü

Hayatı Eserleri Edebi Kişiliği

Tezer Özlü | Öykü

RÖPORTAJ

Mehmet Fırat Pürselim

ÖYKÜ

Banu Çavuşoğlu | Bir Çift Beyaz Pati

Aysu Altaş | Deli Demökles'in Kılıcı

Lalehan Bosnalı | İnsan Değil Kadın

Ömer Kaya | Kıyas

Ahmet Türkoğlu | Suçluydum Ama

Çocuktum

Zeynep Şeyma Ak | Gölgenin Evleri

Elif Kaymazlı | Ah Kavaklar

DENEME

Özgecan Yıldırım | Yazmak

Açelya Omak | Yenilgi

ŞİİR

Mehmet A. Başkurt | Eşik

Göksu Akyüz | Olanlar

Servan Erdiñç | Sevda

Ceyda Oktay | Ayrılık

KİTAP İNCELEME

Aslı Erdoğan | Kırmızı Pelerinli Kent

Nazlıcan Özcan

FİLM İNCELEME

Makas Eller | Zeynep Eşin

İÇERİK YAZARI

Zeynep Eşin

Tezer Özlü

“Küçük dünyanız sizin olsun” diyen büyük kadın...

Bir benzetme yaparak söylersek: Türk edebiyatının lirik, gamlı ve hüzünlü kalemi olarak tanımlanan Tezer Özlü de, ömrünü “yaşanılacak bir yaşamın” peşinde geçirmiş biri olarak hatırlanmaya devam ediyor çünkü kendine ait bir hayatın peşinden gitmeyi göze alan ve sayısı çok az olan insanlardandı Tezer Özlü de...

Alabildiğine riyasız ve açık yürekli. Aklın ve deliliğin sınırlarında psikiyatri kliniklerinde gezinirken üzerine zorla giydirilmeye çalışılanları reddetti. Tıpkı ömrü boyunca tüm otoriteleri reddedeceği gibi.

Türk edebiyatının bu çetin cevizi Tezer Özlü, babası Sabih Bey ve annesi Nimet Hanım, cumhuriyetin ilk kuşak eğitimcilerindendir. Öğretmen okulu sonrası Anadolu yollarındadır aile...Özlü ailesinin üç çocuğundan biri olan Tezer Özlü, 10 Eylül 1943 tarihinde bugün de Kütahya'ya bağlı Simav'da doğar. Tezer Özlü'nün çocukluğu ülkenin farklı yerlerinde geçer. Bu yerlerin hafızası ve ruhunda bıraktığı silinmez izleri Çocukluğun Soğuk Geceleri ve Kalanlar başlıklı kitaplarında anlatacaktır Tezer Özlü yıllar sonra.. Cümlelerinden birinde “... Eriyen karlar altında açan sarı, mor çiğdemler topladığımız Esentepe'nin yüksek çamları soyut bir çocukluk düşü” der Tezer Özlü... Çocukluk düşleri, Tezer Özlü'nün ruhi derinliğini de belirlemiş ve tamamlamıştır dersek yanlış olmaz... Mesela şu cümleler de Tezer Özlü'nündür “Anadolu'da bir kasaba. Hiç kibar değil. Bilinçsizce alçakgönüllü. Ne baharimsı ne yazımsı. Sessiz, durgun ama geniş değil, yalnızca can sıkıcı. ‘Can sıkıcı’ sözcüğünü seviyorum. Birçok Anadolu kasabasını, kentini anlatmaya yetiyor ve içimde birçok duyguyu birden uyandırıyor”

Tezer Özlü, 10 yaşındayken İstanbul'daki kız kardeşi Sezer Özlü'nün de devam ettiği Avusturya Kız Lisesi'nde öğrenci olur. Edebiyat, bu dönemle birlikte Tezer Özlü'nün dünyasına daha bir girecek ve hayatının sonuna dek başköşede olacaktır...Dünya edebiyatının klasiklerini okur Tezer Özlü. Dostoyevski, Tolstoy, Çehov, Gogol, Steinbeck, Hemingway, Lagerlöf, Camus, Rilke, Goethe'yle tanışır tekrar tekrar. Fakat Tezer Özlü için üç ayrı isim olan Italo Svevo, Franz Kafka ve Cesare Pavese'nin yeri bir ömür boyunca bambaşka olacaktır.... Hatta Özlü, Pavese'nin izini sürerken onunla doğumunda bile özdeşlik kuracak ve “Pavese'in doğduğu gün doğduğumu şaşarak öğreniyorum: 9 Eylül. Ben gece yarısından sonra. Ama Anadolu'da gece yarısı geçtiğinde, S. Stefano Belbo'da henüz belki de gece yarısı olmamıştı. Aynı gün, aynı yıl değilse de” diyecekti. esi'nden mezun oldu.

“Bütün yaşama cesaretini ölümlerden alıyorum. Anlatılarında yaşadığım ölümlerden. Bu kahrolası dünyayı, yaşanır bir dünyaya dönüştürmeyi başarmış ölümlerden. Dünyanın ihtiyacı olan, her olguyu vermiş, söylemiş, yazmış ölümlerden” diyen Tezer Özlü kısa denecek ömründe Kafka'nın mezarını ziyaret etmiş, Italo Svevo'nun kızıyla görüşmüş, Pavese'nin hayatını kendi kararıyla sonlandırdığı otel odasını da görmüştür. ...

Tezer Özlü'nün edebiyata yönelmesinde etkili olan bir başka isim , edebiyatçı ağabeyi Demir Özlü olur...Ağabeyinin kitaplarla dolu odası da, Hilmi Yavuz, Ferit Edgü, Fethi Naci, Edip Cansever, Orhan Duru gibi yazar ve şairlerle paylaştığı kültürel ortam da, Beyoğlu'ndaki Baylan pastanesinde sıklıkla yapılan sohbetli toplantılar da fazlasıyla etkiler Tezer Özlü'yü ve onu bu dünyanın daha da içine çeker...Ertelenen yaşamlar, günü ihmal ederek yalnızca geleceğe yönelik olarak yapılan planlar Tezer Özlü'ye göre değildir. Dünya tarihinde , alanlarında önemli eserler vermiş kimi isimlerde de görüldüğü gibi, yaşamını kendi elleriyle sonlandırma duygusunun ağır bastığı anlar da yaşar Tezer Özlü..Bu dönemlerdeki duygularını Çocukluğun Soğuk Geceleri isimli eserinde şu cümlelerle anlatmıştır: “Karanlık bir gecenin geç vaktinde kalkıyorum. Herkes her geceki uykusunu uyuyor. Ev soğuk. Çok sessiz davranmaya özen gösteriyorum. Günlerdir biriktirdiğim ilaçları avuç avuç yutuyorum. Kusmamak için üzerine reçelli ekmek yiyorum. Genç bir kızım. Ölü gövdemin güzel görünmesi için gün boyu hazırlık yapıyorum. Sanki güzel bir ölü gövdeyle öç almak istediğim insanlar var. Karşı çıkmak istediğim evler, koltuklar, halılar, müzikler, öğretmenler var. Karşı çıkmak istediğim kurallar var. Bir haykırış! Küçük dünyanız sizin olsun”

Tezer Özlü, kitabında da anlattığı travmayı yaşadktan sonra kendine geldiğinde verdiği ilk tepki kurtarıldığı için ağlamak olur...Ruhbilimcilere göre Tezer Özlü, manik-depresiftir.... Yatılı kalınan klinikler, gidilen doktorlar, bitmek bilmeyen gecelerin geçirildiği hasta odaları Tezer Özlü'nün hastanelerden nefret etmesi için yeterlidir. Sigarasını yerde söndürdüğü için öfkeyle üzerine saldıran hastabakıcıları, paralı özel hastalara bakmak için baştan savma sorular soran doktorları, kendisini elektroşokla tehdit eden hemşireleri Çocukluğun Soğuk Geceleri isimli eserinde döne döne anlatacaktır Tezer Özlü yıllar sonra...

Tezer Özlü için böylesi zor dönemlerinde yaşadıkları yeterince acı vericidir ama yine de en büyük acı o hastanelerde uzun süreler boyunca kalmak ve yaşamak korkusudur... Bu yüzden, "Bu kapıların ardına bir kez daha dönmeyeceğimi biliyorum. Böylesi bir sefaleti hiçbir zaman yaşamayacağım. Direnmeliyim. Beni iyileştiren ne şok ne de ilaçlar. Beni iyileştiren, bu kliniklere bir kez daha kilitleme olasılığının verdiği büyük ve derin bir korku" diyecektir bir yazısında

Tezer Özlü, liseyi bitirmeden Almanya'daki kardeşi Sezer'le buluşarak Paris'e gider...Paris'te tiyatrocü isim Güner Sümer'le tanışır...Güner Sümer, yazar Adalet Ağaoğlu'nun da kardeşidir... Tezer Özlü, Türkiye dönüşünde, Paris'te tanıştığı Güner Sümer'le evlenerek Ankara'ya yerleşir. Türkiye 1970'lere giderken politik ve kültürel ortam hareketlenmekte ve farklı sanat kurumlarını da ortaya çıkarmaktadır...Bugün bile AST olarak anılan Ankara Sanat Tiyatrosu da o dönemin en öne çıkan gruplarından...AST'ın Gizli Ordu adlı oyununda oynayan hatta turneye giden Tezer Özlü'nün Yeni Dergi, Yeni İnsan, Yeni Ufuklar dergilerinde de öyküleri yayınlanmaya başlar...Tezer Özlü, hayatında ayrı bir yeri olmuş yazar Franz Kafka'dan çeviriler yaparken, bir yandan kendi kalemle de yazmayı ister ama koşullar çok uygun değildir o dönemde...

Aradan birkaç yıl geçtiğinde Güner Sümer'le olan evliliğinde sona gelir Tezer Özlü ve bir süre sonra Ankara'dan İstanbul'a döner....İstanbul yılları , zaman içinde yeni bir evliliğin de kapılarını açar Tezer Özlü'ye....Asaf Çiğiltepe'nin çok erken ölümünden sonra İstanbul'a yerleşen Çiğiltepe'nin eşi Pirkko'nun evinde tanıştığı yönetmen Erden Kıral'la evlenir . Erden Kıral Tezer Özlü çiftinin 1973 yılında doğan kızlarının adı Deniz'dir ...

Tezer Özlü 1978 yılında, dergilerdeki öykülerinden oluşan Eski Bahçe isimli kitabını yayınlar.. Tezer Özlü, olaylardan çok sözleri, anları, durumları anlatan, bilinçaltından yansımalar sunan bir yazar olarak tanımlanmıştır daha çok.... Özlü'nün öykülerinde büyük kahramanlar , olaylar yoktur ama derinden derine akan hayatın , her yönü vardır....Eski Bahçe isimli kitap, Tezer Özlü'nün ölümünün ardından, yeni öyküleri de eklenerek Eski Bahçe - Eski Sevgi adıyla 1987 yılında tekrar yayınlanmıştır.

1980 yılında Çocukluğun Soğuk Geceleri isimli kitabı yayınlanır Tezer Özlü'nün.... Adının da çağrıştırdığı üzere biranı-hikaye-roman niteliği taşıyan kitap, Özlü'nün ortaokul ve lise yıllarını, arkadaşlarını, ailesini anlatır gibi görünse de kitabın daha derinlerinde her şeyle ve herkesle meselesi olan bir aklın ve hayatın izleri vardır.... Saraçhanebaşı'ndaki apartmanlarını, evde katı bir düzen kurmak isteyen babasını, ev işlerini yapan babaannesini, okulda dersler dışında hiç konuşmayan asık suratlı rahibeleri, arkadaşı Gönenç Ertem'le yaptığı edebiyat sohbetlerini kendine has yorumlarıyla anlatır.

Zaman ilerledikçe yönetmen Erden Kıral'la olan ikinci evliliğinde de sorunlar yaşamaya başlar Tezer Özlü. 1981 yılında burs alarak kızıyla birlikte Almanya Berlin'e gider.. Ferit Edgü'nün Hakkari'de Bir Mevsim isimli romanı, Erden Kıral tarafından aynı isimle sinemaya uyarlanır. Film Tezer Özlü'nün de çabalarıyla Berlin Film Festivali'ne katılır ve Gümüş Ayı ödülünü alır...

Başarılar, mutluluklar geçici ; hüznler, acılar, sitekler, isyanlar daha kalıcıdır Tezer Özlü için....Bir yazısında da bıçak gibi cümlelerle şunları yazar Tezer Özlü: "Sizin düzeninizle, akıl anlayışınızla, namus anlayışınızla, başarı anlayışınızla hiç bağdaşan yönüm yok. Aranızda dolaşmak için giyiniyorum. Hem de iyi giyiniyorum. İyi giyinene yer verdiğiniz için. Aranızda dolaşmak için çalışıyorum. İstedığimi çalışmama izin vermediğiniz için. İçgüdülerimi hiçbir işte uygulamama izin vermediğiniz için. Hiçbir çaba harcamadan bunları yapabiliyorum, bir şey yapıldı sanıyorsunuz. Yaşamım boyunca içimi kemirttiniz. Evlerinizle. Okullarınızla. İş yerlerinizle. Özel ya da resmi kuruluşlarınızla içimi kemirttiniz.

Ölmek istedim, dirilttiniz.

Yazı yazmak istedim, aç kalırsın, dediniz.

Aç kalmayı denedim, serum verdiniz.

Delirdim, kafama elektrik verdiniz...."

Berlin dönemi Tezer Özlü için yeni ve farklı anlamlar kazanacak ve yeni eşi olacak Hans Peter Marti ile bir sergide tanışacaktır . Tezer Özlü, sanki hayat yazgısının geri kalanının Hans Peter'le çizildiğine inanmaktadır. "Berlin bursunu sanki bunun için kazanmışım, bu adam için gitmişim, iki kocamda da bulamadığım o şefkati bulmak için, aldım getirdim onu işte! Ölümümü bulmaya gitmişim sanki..." der bir mektubunda Tezer Özlü...

Bu duygular içinde yaşayan Tezer Özlü kopma noktasına gelmiş evliliği hakkında da ikinci eşi Erden Kıral'a Berlin'den mektup yazar ...Mektubun bir yerinde de şu cümlelerle seslenir ; "Dostça ayrılmamız gerekir. Yaşamımız boyunca en derin dostlar olarak kalmamız gerekir.(....) . Bunlar insana özgü duygular. Biz insanlığa yön vermeye çalışan kişiler olarak, tüm insancıl duygulara saygı göstermeliyiz."

1983 yazında İstanbul'a geri dönen Tezer Özlü'nün Erden Kıral'la ayrılması sonrası Hans Peter'le evlenebilmek için başlattığı bürokratik işlemler uzadıkça uzar.. Hans Peter'in Tezer Özlü'den on yaş küçük olması bile sorundur bürokrasiye göre...Günlük sıkıntılar, ülkenin 12 Eylül 1980 darbesinin izlerini silmeye çalışan siyasi ortamı, bürokratik engeller ve evliliğin ertelenmesi üst üste gelince, İsviçre'ye yerleşme kararı alır Tezer Özlü...Tezer Özlü, ülkesine bir kez daha kırgın ve kızgındır... Tarih 2 Nisan 1984 olduğunda Hans Peter ve Tezer Özlü nihayet evlidir ve yeni evli çift artık İsviçre'dedir....

İsviçre'deki ilk aylar sakin akar... Hans Peter reklam fotoğrafçılığı yaparken Tezer Özlü de yıllardan sonra zamanının neredeyse tamamını edebiyat çalışmalarına ayırır... Tezer Özlü kızgınlıkla ayrıldığı ülkesi Türkiye'yi özlemeye başlamıştır bile...Bir mektubunda "İstanbul'dan ayrılalı 10 ay oluyor. En çok Mehmet'in ' kız özlürsin, insan memleketini özler' sözcükleri kulaklarımı çınlatıyor. Biraz kesin gibi görülen -tabii hiçbir şey kesin değil- bu ayrılık bana oldukça güç geldi" diyecektir Tezer Özlü...

Zürih'teki sakin yaşam, ansızın ortaya çıkan yeni bir sağlık sorunuyla darmadağın olur. Yaşadığı ruhsal sıkıntı dönemlerinden dolayı hiç iyi hatıraları olmadığı hastanelere, doktorlara alıştı Tezer Özlü ama bu kez durum daha farklıdır...Yazar Leyla Erbil'e yazdığı 3 Ocak 1985 tarihli mektubunda sol kolunun altında bir beze çıktığından fakat kendisinin bunu pek önemsemediğinden bahseder...Mektubun bir yerinde şunları yazmıştır yazar arkadaşı Leyla Erbil'e Tezer Özlü : "Nezle olanların bile röntgenlerini çekiyorlar. Doktorlar hiçbir şeye bakmıyor, her şey makineden geçiyor. Makine, kompütür... Onlara da inanmayıp kesmek istiyorlar. İnsanın hormonal dengesi bozuk olunca böyle beze şişmeleri de oluyor. Artık aldırıyorum. Bir daha doktora gitmemeye karar verdim"

Aradan geçen zamanda meme kanseri olduğunu öğrenir Tezer Özlü... Bu gerçek onu bir kez daha karanlık labirentin içine çeker...Yaşadıklarını yazıp anlatırken şunları söyleyecektir Tezer Özlü: "Korku ağır bastı. Depresyon geçirdim. 20 gün beni yatakta kayışa bağlı tuttular. Göğsümdeki rahatsızlığı bile bana verdikleri ilaç en zararlı ilaç. O kayış içinde 2-3 kere öldüm, ama kendimi diriltiltim. Oradan çıkıp, öteki hastaneye yattım, 5 gün. Parça aldılar, en azılı kanser çıktı. Şu şansa bak: Sinir hastanesinden çıkıp kendini kanserin kucağında buluyorsun"

Zürih'teki doktorlar ısrarla ameliyat derken bir doktor, Tezer Özlü'ye kemoterapiyle iyileşebileceğini söyler. Paris'e giden Tezer Özlü kemoterapi görür fakat Zürich'te ameliyat olması kaçınılmazdır.... Leyla Erbil'e gönderdiği 13 Ocak 1986 tarihli kartpostalda da yalnız fakat umutlu olduğunu söyler ve şunları yazar Tezer Özlü : "Hastalığın neden olduğu depresyon ve üzüntüleri yenmeye çalışıyorum. Zaman geçerse iyi olacak. Okuyorum, yürüyüşe çıkıyorum. İstanbul'da sizlerle olsam daha mutlu olurum, burada hep yalnızım. Yalnız olunca insan acı düşüncelere saplanıyor. Ama iyi olacağıma inancım büyük. Gözlerinden öperim"

Tezer Özlü ameliyattan sonra eşiyile birlikte Kıbrıs Lefkoşa'daki dostlarının yanına gider. Lefkoşa'dan kız kardeşi Sezer'e attığı kartta da şöyle demiştir Tezer Özlü: "Baharda sevgili Arnavutköyüme geri geleceğim ve bundan sonra hep birlikte olacağız" ...

Ancak, aradan iki ay bile geçmeden kardeşi Sezer'i Zürich'e çağırır Tezer Özlü... Baş ağrılarının dayanılmaz olduğunu söylemekte ve yanına gelmesini istemektedir. Sezer Duru, İstanbul'dan Zürich'e gitmek için hazırlıklarını acilen bitirmişken Tezer Özlü'nün eşi Hans Matri'den gelen yeni bir telefon her şeyi anlatmaya yeter....

Tezer Özlü de, şairin dediği gibi , "arkasında güneş doğmayan büyük kapıdan geçmiştir artık..."

Tezer Özlü 18 Şubat 1986 sabahında Zürich'te hastaneye kaldırılmış, eşinin eşya getirmek için eve gittiği sırada da, ömrü boyunca çok korktuğu hastane odalarından birinde geride kalanlara hoş çakalın demiştir....

Tezer Özlü'nün eşine söylediği son söz "Beni yalnız bırakma" dır...

Aradan geçen bir haftada bürokratik işlemler halledilecek ve Tezer Özlü'nün bedeni , büyük kırgınlıklar, sevgiler ve özlemler yaşadığı ülkesine, İstanbul'a getirilmiş, 25 Şubat 1986 tarihinde de Aşiyen Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Kızkardeş Sezer Duru , Tezer Özlü'nün eşyalarını toplamak ve yeğeni Deniz'i almak için Zürich'e gittiğinde Almanca henüz işlenmemiş anlamına gelen bir dosya bulur. Neredeyse tamamı Almanca yazılan metinler iki kısımdan oluşmakta ve bir bölümünde "Cümleler" başlığı altında yaşama, acıya, özlemeye dair özdeyişler yer alırken, kalan bölümdeyse günlük notlar vardır... Bu notlar da Sezer Duru'nun çeviri ve düzenlemesiyle 1990'da kitap olarak yayınlanır...

Sezer Duru, kardeşi Tezer Özlü'nün notlarına bakarken bir başka çalışmayı daha fark eder. Bu çalışma da, Almanca bir film senaryosudur ve bir dönem Tezer Özlü'nün eşi olan Erden Kıral'ın çekmesi için yazılmıştır...

.Bu çalışma da Sezer Duru tarafından Zaman Dışı Yaşam adıyla Türkçeye çevrilerek 1998 yılında yayınlanır. Tezer Özlü, Zaman Dışı Yaşam'ı,Çocukluğun Soğuk Geceleri ve Yaşamın Ucuna Yolculuk isimli kitaplarına yaslanarak yazmıştır. Tezer Özlü'nün, Yaşamın Ucuna Yolculuk kitabında hayatının yazarları olan Kafka, Pavese ve Svevo çerçevesinde sürdürdüğü arayış, Zaman Dışı Yaşam isimli bir senaryo olmuştur işte. Senaryoda Tezer Özlü'nün Çocukluğun Soğuk Geceleri' kitabında da anlattığı annesi, babaannesi, ağaçlar içindeki sessiz Anadolu kasabaları da vardır...

Şunları yazmıştır Tezer Özlü bir başka yazısında da;

Ceset kokmuş ettir. Güzel, ya peynir ne? Sütün cesedi. Durmadan içeriye girip çıkanlar. Her hastanın sayısız iyileştiricisi var. Kahvaltıdan sonra akıl verenler, öğle yemeğinden sonra akıl verenler. Kente eşlik edenler, bir mağazaya eşlik edenler, ormana eşlik edenler ve her gün burada oturan ve kazak ören sayısız iyileştirici. Sayısız ipek, pamuklu ve yünlü kazak örülüyor. Karışık iplikle, renkli motiflerle yapılanları da var. Kim bilir ne zaman ve hangi amaçla giyilecekler."

Hayata manifestosu vardır sanki Tezer Özlü'nün ;

"Pazar günleri, şimdilerde, sokak aralarından geçerken, gözüme pijamalı aile babaları ilişirse, kışın, yağmurlu gri günlerde tüten soba bacalarına ilişirse gözlerim, evlerin pencere camları buharlaşmışsa, odaların içine asılmış çamaşır görürsem, bulutlar ıslak kiremitlere yakınsa, yağmur çiseliyorsa, radyolardan naklen futbol maçları yayımlanıyorsa, tartışan insanların sesleri sokaklara dek yansıyor, gitmek, gitmek, gitmek, gitmek..."

"Sınırları tanıyan, benimseyen, bu sınırlara uyum gösteren hiçbir insan, karşı çıkmanın sonundaki bireysel bağımsızlığa erişemeyecek. Hem karşı çıkıp hem de sınırlarda yaşayan insan, yaşamı boyunca çıkmazından sıyrılamayacak. Huzursuzluk duyacak ve ne yaşamdan hoşnut olacak ne de rahatlıkla ölebilecek."

Sizin düzeninizle, akıl anlayışınızla, namus anlayışınızla, başarı anlayışınızla hiç bağdaşan yanımda yok. Aranızda dolaşmak için giyiniyorum. Hem de iyi giyiniyorum; iyi giyinene iyi yer verdiğiniz için... Aranızda dolaşmak için çalışıyorum, istediğimi çalışmama izin vermediğiniz için, içgüdülerimi hiçbir işte uygulamama izin vermediğiniz için... Hiçbir çaba harcamadan bunları yapabiliyorum, bir şey yapıldı sanıyorsunuz."

"Her zaman yabancı insanlar bize dostlarımızdan daha çok sunan, veren kişiler. Öyleyse yaşamımızı neden yalnız yabancılar arasında geçirmiyoruz. Hiçbir beklenti olmadan, hiçbir yük olmadan ya da insanın kendi kendine mutluluk dediği kısa anlardan yoksun. Tüm duyguların en güzeli duygusuzluk, öyle bir duygusuzluk ki, insanın tüm dünyayı ve tüm insanları kucaklayabileceği duygusuzluğun duygusu."

"Yeryüzünün intiharları sonsuzdur. Biri, bir yerde intihar ettiğinde, bir başkası intihar etmeye hazırlanmaktadır. Biri ölmeye başladığında, bir başka yerde yaşama başlıyordur diğeri."

Tezer Özlü Kar | Öykü

Akşam çok uzun süreden sonra gelmişti. Aynı akşamın gecesi çok derin, karanlık, olağanüstü karanlık oldu. Bir ara ağaçlar altında yürüdüğümüzü hatırlıyorum. Sonra suya atladılar yanımdakiler. Belki ben bunun için döndüm eve. Bilmiyorum. Hatırlamıyorum. Evde her gün üzerinde oturduğum bir koltuk var. Camdan düzensiz bir duvar, bir ayva ağacı, toprak birikintileri ve kurumuş otlara bakıyorum. Gece bile olsa görür gibiyim onları. Çünkü bu evi ve bahçesini çok iyi tanıyorum.

İçeri girdiğimde kapkaranlık her yan. Gözlerim alışsın diye sokak kapısına dayanıp bekliyorum. Alışmıyor gözlerim. Hiç bir şeyi seçmek imkansız. Her şey imkansız. Ellerimle eşyaları bulmaya çalışıyorum.

Yok hiç bir şey.

Birden salonda bir mum parlıyor. Ve hiç bir aydınlık vermiyor bu mum. Salona doğru bir adım atıyorum. Ve kafamı çevirdiğim her yanda ışık vermeyen, parlak mumların ufak alevlerini görüyorum. Yer birden sallanmaya başlıyor. Mumlar, ev, ben sallanarak dönüyoruz. Bu sallantı arasında birden bir fare beliriyor. Ben çok korkarım farelerden. Çocukluğumdan beri. (Birden bu geliyor aklıma.) Fare kafasını kaldırmış hareketsiz sıçramakta.

Kafasının iki yanında siyah gözleri var. (Birden bunun eskiden, çocukluğumda görmüş olduğum farelerden çok başka olduğu geçiyor aklımdan.) Bu grilikte, kafasından büyük gözlü fare görmemiştim hiç. Ve ben bunu düşünürken gözümü oynattığım her yer farelerle doluyor. Sayısız yanan mumlar ve her yanda sayısız siyah gözlü gri fareler. Ve ben bunların arasında sallanarak dönmekteyim. Çok korkuyorum. Arkamda bir kapı olduğunu hatırlıyorum. Hemen geri dönüyorum. Açıp kapıyı sokağa çıkacağım. Tam o anda kapının ortasında durmakta olan, görülmemiş irilikte, benim başım kadar büyüklükte kara gözlü bir fare, göğsüme sıçramaz mı? Üstelik pençelerini geçiriyor göğsüme ve ben onu çözmeye çalıştıkça, o daha derin gömülüyor içime.

Bağırıyordum. İki elim de göğsümdeydi. Sanki bir şeyi söküp atmak istiyordum göğsümden. Gün yeni yeni doğmaktaydı. Yeniden uyumaktan korktum.

Taşradaki evimiz bir yokuşun üzerindeydi. Alabildiğine büyük bir holün her dört köşesinde gene çok büyük odalar vardı. Biz kış aylarında bu odalardan birine çekilirdik. Ancak orası ısınırdı. Ama uykum gelince, annem beni, kışın içinde yaşadığımız bu odanın tam karşısındaki odaya gönderirdi. Sıcak ve havasız odadan çıkınca, soğuk, korkutucu, karanlık bir büyüklükte gelirdi hol bana.

Karşı odaya girer girmez, yatağın altına bakar, sonra içine girer, yorganı başıma çekip gömülürdüm. İşte o zaman korkmaya, terlemeye başlardım.

Düşündüğümü hatırlamıyorum. Oysa o büyük evin içinde her birimizin uykularının ne büyük bir yalnızlıkta geçtiğini biliyorum. Ninem ölüm döşeğinde uzun süre yattı. Yatağı benimkinin tam karşısındaydı. Ben büyüyordum. O ölüyordu. O zamanlar, yatınca, onun ne zaman öleceğini düşünürdüm. Doğrusu istiyordum ölmesini. Ölmesi gerekiyordu. Eriyordu çünkü bedeni. Ufalmişti. Derileri kemiklerinden sarkıyordu. Sabahları uyanır uyanmaz onun koynuna girerdim. Sanırım bu, onun ölüm hastalığından daha evveldi. Çoktan uyanmış ve yuvarlak gözlüklerini takmış bulurdum onu. Gözlüklerinin altından iki yanağa yaşlar sızardı.

Ağlıyor musun? derdim.

Hayır, gözlerim sulanıyor, derdi.

Ama onlar gözyaşlarına çok alışmış da, ondan, derdim. Bu büyük evde, sabah insanın ağlatabileceğini düşünmüştüm. Ve gece yatmadan önceki korku. Bir gün holün karanlık bir girintisinde olan mutfığa girdiğimde, (daha kapıdayken) ninemi karnını açmış, karnına bir bıçak dayamış, -beklerken- gördüm. Ben de kapı eşiğinde bekledim bir süre. O ise hareketsiz durmaktaydı. Eli bile titremiyordu. Hiç bir şey yapmıyordu. Ben de bir şey yapmıyordum. Beni görmüyordu. Ben onu görüyordum.

Mutfığa ben niçin gelmiştim? Unuttum. Sonra yanına gittim.

Napıyorsun? dedim.

Kendimi öldürüyorum, dedi.

Hiç bir şey anlamadım. Bıçağı elinden alıp, almadığımı hatırlamıyorum.

Tezer Özlü Kar | Öykü

Ama o öldürmedi kendini. Bunu biliyorum. Bir gün gene evden kaçmıştı. Bu daha önce oturduğumuz kentten yazları çıktığımız yayladaydı. Orada bir göl ve evimizin önünde bir elma bahçesi vardı. Bütün gün ağaçlara çıkar, elma yedik. Akşamları da annem önüne bir sepet alır, elmaları teker teker yedirirdi. Hepimiz elmadan usanmıştık. Orada ninem evden kaçtı. Onu aramaya çıktık. Ben yalnız çıktım. Ve onu uzakta, büyük at kestanesi ağacının yakınında bir çukurda buldum. Başına eşarbını bağlamıştı. Yuvarlak gözlükleri gözünde idi. Bana bakıyor, beni görmüyor. Benimle konuşmuyordu. İncecik yüzü sararmıştı. Korkarak yanına sokuldum. Hayır korkmadım. Onu bulduğuma sevindim. Gerçekten bulamayacağım yerlere gitti sanmıştım. Çukurda böyle duruşu şaşırttı beni.

Niçin çukura girdin? dedim.

Kendimi kaybedeceğim, taa şu dağların ardına gideceğim, derken, bana gerideki Bozdağları gösterdi. Kendini dağlarda dolaşarak kaybetmenin ne olduğunu hiç anlamadım. Eve birlikte dönüp dönmediğimizi hatırlamıyorum. Ama onun ölümünü çok iyi biliyorum. Yatırdığımız hastanede onu ameliyat etmek istediler. Buna karşı diretti. (Kimden duydum bunu? O zamanlar çok küçük olduğum için, almazlardı beni hastaneye.)

O öldü. Hiç bir şey anlamadım onun ölümünden. Korkmadım da. Yalnız bir evin yüksek katından caddeye bakarken, aşağıda giden cenaze arabasında onun götürüldüğünü biliyordum. Bir kadın beni oyuncaklarla oynamaya zorluyordu. Sanki şimdi bir başkasının ölümünden bir şey anlıyor muyum?

Kendi ölümünden?

Bir yıl annemle yalnız kaldık taşrada. O zaman birlikte yatıyorduk. Uzun süre karlarla kaplı kalıyordu kent. Ve biz o koca evde, birlikte uyuduğumuz uykuda ne değin yalnızdık. Ölümümü anlamadan büyüdüm. Bir gün yüksek bir evin balkonunda tek kolumla asılı kaldım. Vücudum caddeye sarkıyordu. Kalabalık ve bomboştu cadde. Aşağıda ninemin cenaze arabası gidiyordu. Gözlerimi aşağıya yöneltmekten korkuyordum. Tek elimle balkonun içine geçmek için gösterdiğim her çaba, caddenin derinliğine düşmem için bir tehlike oluyor. Ne içeri girebiliyorum ne de caddeye düşüyorum. Bu bir düş mü? Boşluğa sallanırken bunun bir düş olduğunu düşünüyorum? Bunun bir düş olup olmadığını düşündüğümü hatırlıyorum. Oysa bu düşten uyanıp uyanmadığımı hatırlamıyorum. Bilmiyorum. Annemle birlikte yatıyoruz. Sabaha karşı kapıyı çalarak uyandırıyorlar bizi. Okulun hademesi gelmiş. Ağlayarak kendisi ile gelmemizi istiyor bizden.

Henüz yüksek karlar arasından geçmemiş kimse.

Onlar önden gidiyorlar.

Ben arkadan.

Kar onların dizlerine geliyor.

Benim omzuma.

O kadın nereye götürüyor bizi?

Eve döndüğümüzde annem gene üzgün. Ve ben gene bir şey anlamıyorum. Annem benim camdan düştüğümü bağıyor ve ben onun sesini duyarak düşünüyorum.

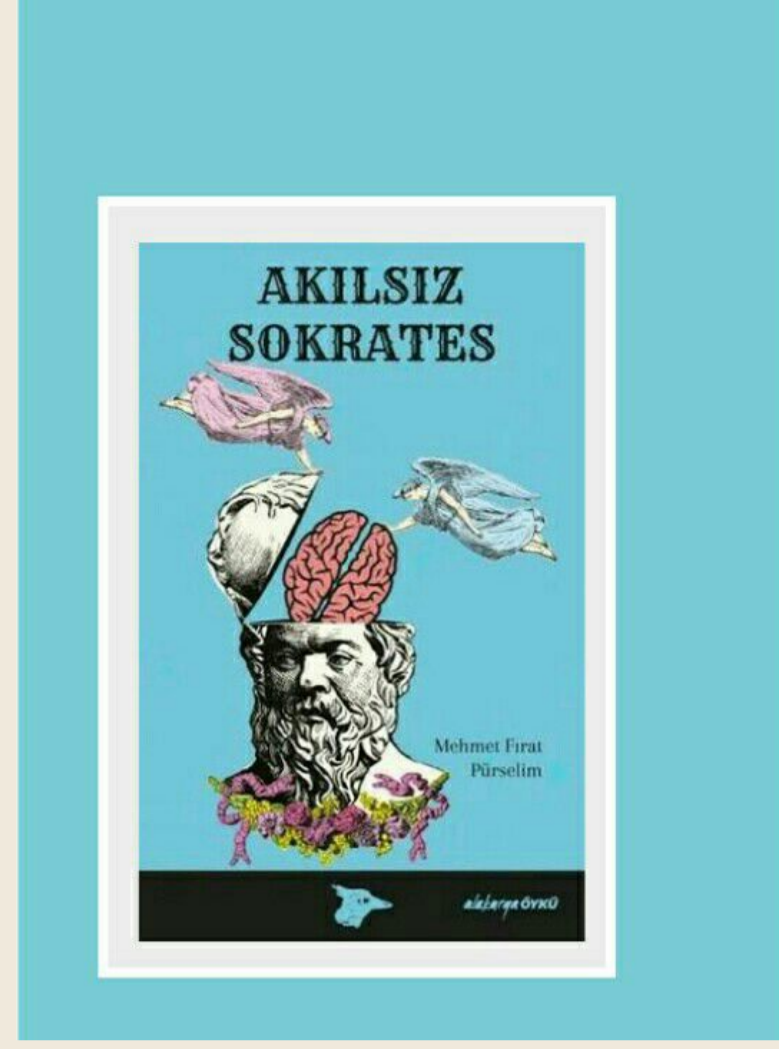
Uyandığında kendimi annemin koynunda mı bulacağım?

Yoksa bambaşka bir boşlukta mı?

Tezer Özlü, 1966

Mehmet Fırat Pürselim Söyleşi

19 Ocak 1975'te Antalya'da doğdu. Üsküdar Anadolu Lisesi'ni 1992 yılında, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni ise 1996 yılında bitirdi. Hâlen serbest avukatlık yapmaktadır. İlk kitabı Hayat Apartmanı, 2012 Naim Tiralı Öykü Ödülü'ne layık görüldü. Çocuklar için Doğa Öyküleri serisi hazırlamaktadır. Serinin ilk kitabı Flamingo Çocuk 2013 yılı Mayıs ayında çocuklarla buluştu. Emanetimdeki Hayatlar ya da Acı Defferi isimli romanı 2014 yılında yayımlandı. Bağzı Şeylere Öyküler, Karla Karışık, Öyküden Çıktım Yola, Geri Dön Hayat, Erkekler ve Ben miyim Kurban isimli çok yazarlı kitaplarda birer öyküsü ile yer aldı. Aldığı ödüller ile edebiyat dünyasında adından sıklıkla söz ettiren Mehmet Fırat Pürselim, içinde yirmi öykü bulunan "Akılsız Sokrates" adını taşıyan kitabı ile geçtiğimiz günlerde Orhan Kemal Öykü Ödülü'nü aldı.

Edebiyat ile tanışmanız nereye dayanıyor? Hangi yıllara?

İlkokul zamanımda "İki Yıl Okul Tatili" kitabını okumayı severdim. En sevdiğim kitap oydu, etkileyici gelirdi. Daha sonra lise döneminde şiir yazmaya ve okul dergisinde yayımlamaya başladım. Zaman ilerledikçe yarışmalara katıldım, dergilere gönderdim fakat şiirlerim hiçbir yerde yayınlanmadı. Üniversiteye kadar böyle devam etti ve kendime dedim ki şiir yazamıyorsam bile Türk Edebiyatının bana ihtiyacı var. Ben de kafamdaki öyküleri yazmaya karar verdim. Hukuk Fakültesi'nde dersler oldukça ağırdı, derste uyumamak için kitap okurdum.

Bu süreçte öyküler biriktirdim. "10 Hikâye 10 Ölüm" diye bir dosya hazırlamayı düşünüyordum. Öykülerin hepsinin sonu ölümle bitecekti. İnsanlar ölüme en uzak oldukları zamanda nedense ölümü daha çok düşünüyorlar ve zaman ilerleyip ölüm onlara yaklaştıkça bu düşünce de onlardan uzaklaşıyor. Bunları deftere yazdım ama hiçbirini tamamlayamadım. Üniversite bitti, askere gittim geldim. Daha sonra bilgisayar aldım ve notlarımı düzenleyip yazdım.

İlk dosyayı 2000 yılında oluşturdum. Gendaş'a gönderdim. O zamanlar Gendaş çok önemli bir yayıneviydi. Tabii dosyayı gönderdiğimde yayınlanmış bir şeyim yoktu ve pek ümidim de yoktu, ama onlardan yayınlatabiliriz gibi olumlu bir cevap alınca havalara uçtum. Tam sevinmişken maalesef sevincim kursağımda kaldı, araya ekonomik kriz girdi. Gendaş ayda 6-8 kitap basarken kriz yüzünden 1-2 kitaba indi. Yine de basabiliriz ama beklemeniz lazım dediler. O zaman anladım, bu iş görüldüğü kadar kolay değildi. Uzunca bir süre geçti, bu süreçte kendime küstüm, barıştım derken başka yerlere de gönderdim. Kabul ettiler ama yine beklemem gerekecekti. Dosyayı değiştirdim, öyküleri değiştirdim ama sonuç aynıydı. Bu kadar güzel kitap varken yazmama gerek yok diye düşündüğüm de çok oldu. Oldukça zor bir süreçti. Senelerce uğraştıktan sonra son bir defa denemek istedim. Çeşitli yerlere gönderdim. Aya Kitap'tan olumlu cevap aldım ama inanmadım. Kitabın pdf'ini gönderdiler, çok şükür daha önce de pdf görmüş insandım, yine inanmadım. Basım tarihi verdiklerinde bile hâlâ inanmıyordum. Tam fuar dönemindeydik. Arkadaşım fuara gidip fotoğrafını çekti, bana gönderdi. Ancak o zaman ikna oldum. 1 hafta sonra fuarda imza günüm oldu. Ortalık yıkılmadı, elbette -eş dost dışında- kimse gelmedi, kimse tanıyıyordu sonuçta. Ama kitabım çıkmıştı ve rüyam gerçek olmuştu.

Çocuk kitapları da yazıyorsunuz, aslında birbirine çok uzak alanlar. Nasıl karar verip aynı zamanda çocuk kitapları da yazdınız?

Çocuk kitaplarıma gelecek olursak... kızıma her gece kitap okuyordum ama bir süre sonra kitaplarımız bitti ve kızımla birlikte uydurmaya başladık. Kahramanı kim olsun? Nerede geçsin? Nasıl bir macera olsun?... Bunlar kızımın daha çok hoşuna gitmeye başladı ve basılı kitapları okumamdansa birlikte uydurmamızı tercih eder oldu.

Böyle böyle çocuk kitabı düşüncesi oluştu. Bundaki amacım, çocuklara doğa sevgisi aşılamak ve büyük dâhil herkesi iyi ve kötü yanlarıyla, hatalarıyla ve iyilikleriyle göstermekti. Sonuçta gerçek hayatta böyle. Ayrıca araştırmalar yaptım, anlattığım konuyla ilgili bilgiler edindim. Bunları ders kitabı gibi alt alta yazmaktansa bir macera içinde eritmek istedim. Yazdıklarımın ne kadar doğru olduğunu anlamak içinse çocuklara okudum, öğretmen arkadaşlarıma gösterdim ve onların tepkilerine, cevaplarına göre düzeltmeler yaptım.

Mekân kavramı yazarken sizin için ne kadar önemli? Özel ortamlar arıyor musunuz yoksa "Nerede olsa yazarım" mı önemlidir?

Benim için mekânın önemi yok ancak gürültülü yerlerde yazabiliyorum da diyemem. Sessiz ortamı tercih ederim. Bu nedenle sabahları 5-6 gibi kalkıp yazmayı seviyorum. Neskafemle ufak bir kek ritüelim, salondaki yemek masası da en ideal ortamım.

Edebiyat ve felsefenin buluşması kaçınılmaz mıdır?

Yani ikisinin birbiriyle iç içe olması güzel oluyor. Edebiyatın içinde düşünce ve felsefe vardır. Ama bu düşüncenin, felsefenin göze batarcasına olmasını tercih etmiyorum. Metnin içinde yayılmış bir şekilde olunca tadından yenmiyor. İyi bir edebiyat eseri zaten içinde bunu barındırır. Edebiyatın bir derdi vardır ve anlatır.

Akılsız Sokrates kitabının hazırlanış süreci nasıl oldu? Ne kadar sürdü? Neler yaptınız süreç içerisinde?

Akılsız Sokrates aslında yazdığım romanın –Emanetimdeki Hayatlar’ın– içinde yer alacaktı. Kurgunun içinde önemli bir yeri vardı. 15 sene kadar kafamda dolaşan bir öyküydü. Romanıma ekledim ama nedense içime sinmedi. Belki de ben olduramadım ve çıkardım. Bu sefer novella olarak düşündüm, 40 sayfa kadar yazdım. Ama ileri gidemedim. Doğru gitmeyen bir şeyler vardı, rahat edemedim ve ikiye böldüm; Akılsız Sokrates ve Tektaş olarak. Kitabın farklı yerlerine yerleştirdim ve ufak bir iki ipucu dışında da bağlantıya dair bilgi de vermedim. Aslında devam öyküsü gibi değil de, okurun bunları bağımsız öyküler olarak okumasını tercih ettim.

Akılsız Sokrates ismine bakıldığında bir bilge arıyor gözlerimiz. Kendini bulmaya çalışırken aslında kaybolan. Kayboldukça boğulan, asileşen hatta bazen şiddetlenen bir karakter çıkıyor karşımıza. Hayatımızda çok seumeyeceğimiz bu karakter bir yerden yakalıyor ve kızacağımız noktalarda dahi kucak açmamıza sebep oluyor.

Ters köşe bir durum var ve bu oyunbazlık hoşuma gidiyor. Kitap ilk çıktığı zamanda bir kişisel gelişim sayfasında okunması gereken kitaplar yazısı altında yerini almıştı. Sokrates, evlat olsa sevilmez denilen ama gene de şeytan tüyü olan kendini sevdiren bir kerata.

Öykülerin bütününe baktığımızda ben anlatıcı. Neden ben anlatıcı?

Önceliğim anlatılan öykünün gerekliliği. Hangi anlatıcı öyküye iyi gelirse onunla anlatıyorum. Ama ben anlatıcı daha samimi geliyor, daha rahat bir anlatım oluyor, okura duygular daha doğrudan geçebiliyor. Daha çok hissetmekle ilgili gibi, ben işe yürüyerek gidip geliyorum ve o süreçte aklıma fikirler geliyor. Bunları kafamda uzun yıllar benimle birlikte gezdirdiğimden belki de ben anlatıcı bana daha iyi geliyor.

Beğendiğiniz öykücüler, şairler, romancılar diyeceğim ama Balık Atlası’nda birçok yazar ve kitaplardan bahsetmişsiniz. Yazar sevdiklerinden haberdar etmiş gibi... Son olarak Sait Faik’in kitabında oburluğu bırakıp doyuma ulaştığınızı söylemişsiniz. Kendi kitaplarınızda özeleştiri yapacak olsanız?

Sevdiğim yazarlara selam gönderdim aslında. Eski saat ustaları saatleri yaparken içine küçük bir mektup bırakırlarmış. Saat bozulup saatçiye götürüldüğünde içindeki mektup bir selam olarak görülürmüş. Ben de o şekilde görüp öykülerimde sevdiğim yazarlara selam göndermek istedim.

Oburluk meselesine gelince; Sait Faik’i iyi ki okumuşum ama orda söylenen karakterin ağzından söylenilmiş bir şey. Yaklaşık 2 sene boyunca bir e-dergide editörlük yaptım. İyi öyküler geliyordu, kötü öyküler de. Ben kötü öykülerden nasıl yazmamam gerektiğini öğrendim. Bu benim kırılma noktamdı. Sait Faik’i tabii ki seviyorum, ruhumu doyuran bir yazar ama iyi yemeği anlamak için kötü yemeği de tatmak gerek.

Kitapla ilgili özeleştiriye gelecek olursak, ben içime sinmeyen bir şeyi okurla paylaşmam. Elimden gelenin en iyisini sunmaya çalışıyorum. Kitap bittikten sonra bence eleştiri okura kalması gereken bir şey. Geriye dönüp baktığımda, ilk kitabımda pek çok eleştirilebilecek yön buluyorum ama gene de iyi ki öyle yazmışım diyorum.

Balık Atlası'ndan söz etmişken ana karakterin hayat hikâyesini dinlerken aslında yan karaktere bağlanıp iki ayrı sonu olan tek bir hikâye göze çarpıyor. Çengel çubuklu adam çok konuşmasa da yaptığı her hamlede noktayı koyuyor. Aslında hikâyenin de gidişatı belirliyor. Kitaptaki birçok öyküde de yan karakterlere sıkıca bağlanabiliyoruz. Aynı öyküden devam etmek istiyorum. Okur okuduğu zaman balıklara birçok anlam yükleyebilir. Bilinçaltı hatırlatmaları, dibe çöküş, aynı keza çıkış, hayat ve deniz, yüzmek, boğulmak ya da karaya vurmak. Sizin için görevi neydi?

Dönüşselliği belirtmek amaçlı kullandım. Balıkların mevsimleri vardır, onlara göre yazdım. Mesela ton balığının mevsimi yoktur, yiyecek bir şey bulamayıp aç kalınca alır yeriz. Bunu dibe çöküş olarak gösterdim. Fakat esasen zamanı vermek için kullandım.

Öykülerde ki erkek karakterler genelde alt düzey memur, yalnız ve özellikle son sigara içiyor ya da sigarayı bırakmış oluşu, memur, öğretmen olan eşler göze çarpıyor. Unutmadan bir de kadınların dırdırcı oluşu. (Kanıma dokunmadı değil) Yazar kendi hayatından korkularından sezdirmeler mi yapmış?

İnsan en iyi bildiği yerlerden anlatır. Tabii ki, hiç bilmediğiniz hayatları, yerleri, maceraları anlatabilirsiniz ama özellikle karakter oluştururken tanıdığınız insanlardan parçalar alarak oluşturursanız daha sahici karakterler yaratabilirsiniz. Ben de bu insanların içinde yaşıyorum ve bu şekilde karakterlerimi oluşturuyorum. Bildiğin en iyi şeyi anlatmak daha verimli sonuçlar veriyor. Yani eğreti durmuyor, samimi geliyor. Dırdırcı kadınlara gelecek olursak... Aslında kadınlar dırdırcı erkekler fırfırcı değil tabii.Ama özellikle eşler bir süre sonra birbirlerini böyle görmeye başlıyorlar. Erkek karakterler de yalpalayan tipler. Ama kadın olsun erkek olsun öyküye uyum sağlamış karakterler. Hiçbir kadın veya adam ideal değil. Bunu yansıtmaya çalıştım. Öykülerimde gerçeği göstermeyi seviyorum.

Kitabın içerisinde bunlar dışında durum öyküleri de yer almakta. Durum öyküleri bazı edebiyatçılar arasında tartışmaya sebep olabiliyor. Siz neler söylemek istersiniz?

Ben aslında hikâye anlatmayı seviyorum. Kendimi de hikâyeci olarak tanımlıyorum. İnsan, hikâyesiyle var. Öte yandan öykü neyi gerektiriyorsa ona göre yazılmalı; durum ya da olay. Durum öyküsü yazdığım ve çok keyif aldığım zamanlar da oluyor ama hikâye ve olay öyküsüne daha yakın duruyorum.

İçimize dokunan bir hikâye daha " Okaliptüsün Ruhu" belki iyileştirmeye olan faydası belki bütün ağaçlardan daha fazla gövdesinde su bulundurması şairin intiharı yüreğimizi acıtıyor. Elbette sizinde yüreğinize dokunmuş, yazmaya değer görüp üzerine öykü yazmışsınız. Şair ile tanışmanız öyküyü yazmaya karar verdiğiniz nokta nedir?

Kostas Karyotakis'in hayat hikâyesinden ufak bir parça okumuştum. İntihar notuna denk gelmiştim. Bu beni çok etkilemişti. Aslında ölmek niyetinde değil ancak hayatın yüküyle ölüme yeniliyor. İlk okudum zamandan beri yüreğime dokunuyordu, yüreğimde oturuyordu. Neslihan Önderoğlu'nun bir projesi vardı, şairlerin ve yazarların son gününü kurgulayan öykülere dair. (Geri Dön Hayat – Notos Kitap) Bana da teklif etti, ilk başta sıcak bakmadım fakat sonra Kostas'ın notunu hatırladım ve yarım kalan hikâyesini benim tamamlamam gerektiğini düşündüm. Şairin 3 - 5 şiirini okuyabildim, zira Türkçeye çevrilmiş çok az şiiri vardı. Hakkında yazılanlar da sınırlıydı. Sonrasında yazarın hayatını çok da bilmek istemediğimi fark ettim. Kendi Kostas'ımı yazmak istedim ve günlerce düşündüm. Fotoğraflarına baktım, bol bol esmer sevgilisini düşündüm. İçime Kostas kaçtı diyebilirim. Ondan sonra oturdum yazdım. Uzunca bir süre de etkisinden kurtulamadım.

Dört mevsim. Mevsim geçişleri ile hayatında olan bitenin bağlanması oldukça hoş bir kurgu sağlamış.

Dört mevsimle zaman, farklı şehirlerle de mekân geçişlerini sağladım. Benim için özel öykülerden biridir. Yazarın iyi bir formül bulup sürekli bunun etrafında dönüp durmaması gerektiğine inanıyorum. Okumalı, düşünmeli ve denemeli... Başarılı ya da başarısız olabilir ama denemezse hep aynı öyküyü yazar. Ben, iyi ya da kötü olsa da farklı öyküler anlatmak istiyorum.

Beyaz gelinlik. Kadın öyküleri, şiddet, tecavüz, meşrulaştırılmış evlilikler. Öyküyü okuduğumda her gün defalarca gördüğümüz, günlerce, aylarca hatta yıllarca etkisi altında kaldığımız bir acıyla tekrar karşılaşıyoruz ve bir utanç çarpıyor yüzümüze bir kez daha insanlığımızdan utanıyoruz, hatta yerin dibine girdiğimiz o noktaya geliyoruz.

Her kitabımda kadına şiddetin son bulmasını dileyerek, buna dair öykülere yer veriyorum. Şiddetin her türüsüne karşıyım. Ama kadına karşı şiddeti bireysel sorun olarak üstünü kapatamayız, bu daha ziyade toplumsal bir sorun. Kitaplarımda da bunu işliyorum ama sosyal sorumluluk için değil de kendim rahatsız olduğum için yazıyorum. Beyaz Gelinlik, çok sert bir öykü. Bilerek sert yazdım. Umarım şiddete eğilimi olan insanlarda okur da biz ne yapıyoruz diyerek vazgeçerler.

Bu bir rüyadır. Bir durum öyküsü karşılıyor bizi kısa ve net. Kurgusu etkileyici.

Bu Bir Rüyadır çok önceden yazmış olduğum bir öykü, kitapta olup olmaması konusunda da çok kararsız kaldım aslında. Kadına karşı şiddete, karşı duran bir öykü. Rüya olarak belirtmemin sebebi ülkede yaşananların kâbus hatta üzerimize çöken karabasan olmasından kaynaklanıyor. Ve şiddeti yapanlar da ne yazık ki genellikle en yakınımızdakiler.

Kara Leke. Taylan'ın elindeki kara leke. Bir kez daha tekrar etmiş olacağım ama öyküde Taylan'ın hikâyesini dinlerken aslında annenin neler çektikleri ile bağ kuruyoruz o kadar tadında ve yerinde ki, ne ana karakterden kopuyoruz ne yan karakterleri sauruyoruz.

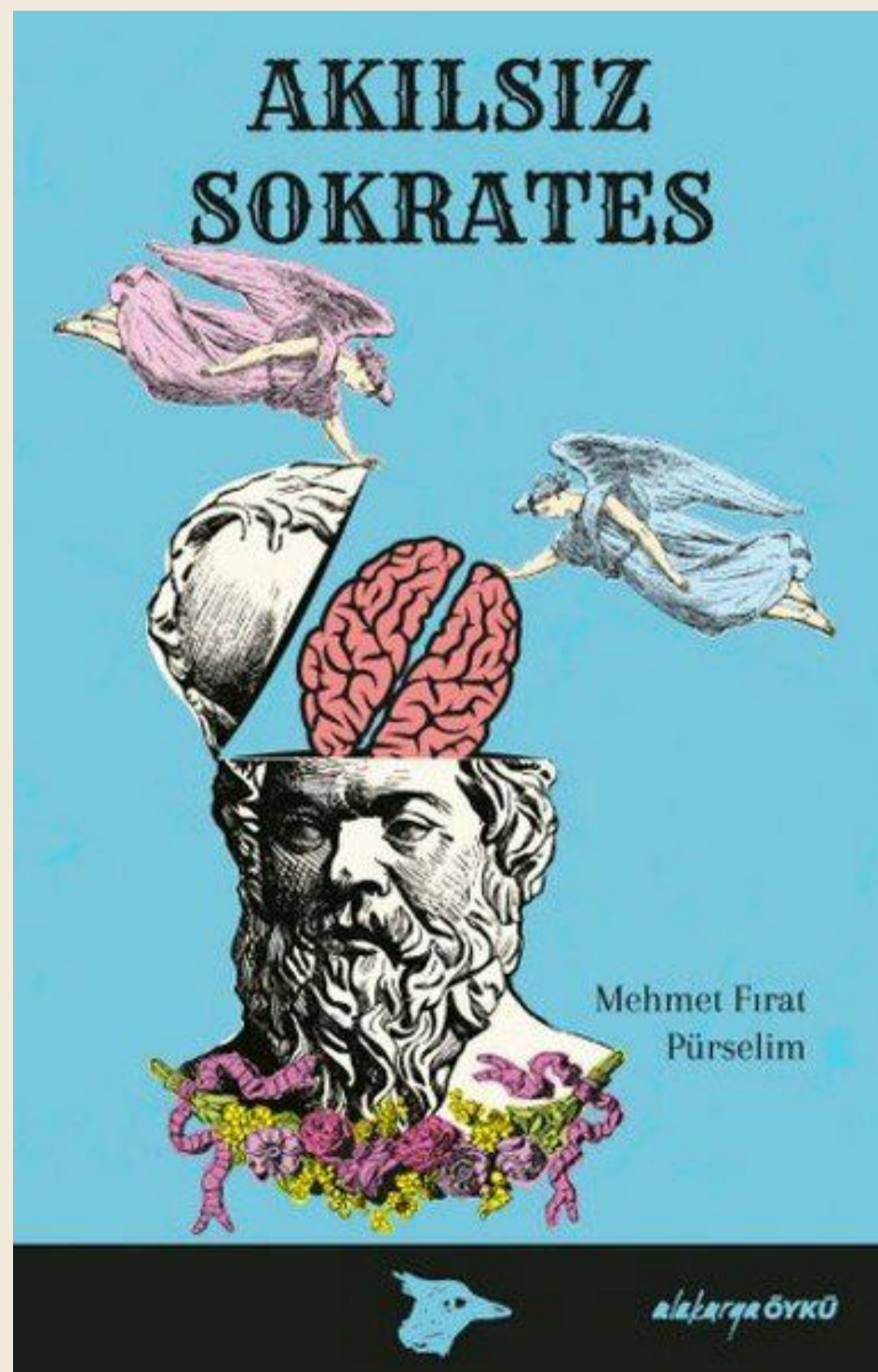
Askerde bir gece uykudan kaldırdılar, ... gene kendini kesti dediler. Tuvalete ağılıyordu, yerler kan içindeydi, elinde jilet vardı. Yanına çöktüm. Sabaha kadar dinledim. Gün doğarken kanları ve sıkıntıları paspasladık. Bir gün yazacağımı biliyordum, kafamda 18 sene gezdirdikten sonra kurgulayarak ve değiştirerek, yazıya döktüm.

Yedi Martı. Berkin Elvan. Yine toplumsal olaylar. Naif, ajite etmeden, ağdasız sözlerden uzak bir anlatım.

Yüreğimizi en acıtan olaylardan biriydi; bir annenin evladını ekmek almaya giderken hele de on beşindeyken kaybetmesi. Zaten duyarlı olan herkesin vicdanı sızladı. Berkin'i vuran polisin gözünden anlattım. Zaten çok iç acıtan bir olaydı ajite etmek değildi niyetim.

Yazmaya yeni başlayanlar, bir kitabım olsun diyenler için ne söylemek istersiniz?

Öncelikle çok okumak lazım. Okumadan yazar olunmuyor. Yazmaya başlarken öykünmekte de sakınca yok. Öykünmeden yazılmaz çünkü yazmayı tetikleyen unsurlar lazım. Belirli bir süre sonra zaten yazar kendi dilini oluşturuyor. Baktığınızda masalların bir formülü vardır, Propp bunu yıllar önce çözümlemiş. Formülü çözdüğünüz zaman bütün masallar birbirinin aynıdır. Bütün romanlar birbirinin aynıdır, misal on tane konu vardır fakat herkes bunu farklı anlatır. Önemli olan burada kişinin nasıl yazdığıdır. Yani demem o ki biricik anlatmak, başkaları gibi anlatmamak. Sonrası yazmak, yazmak ve yazmak ama yeri geldiğinde yazdıklarıyla vedalaşabilmek, vazgeçtiğin kadar da üstüne artı koyup devam etmek, yani pes etmemek.

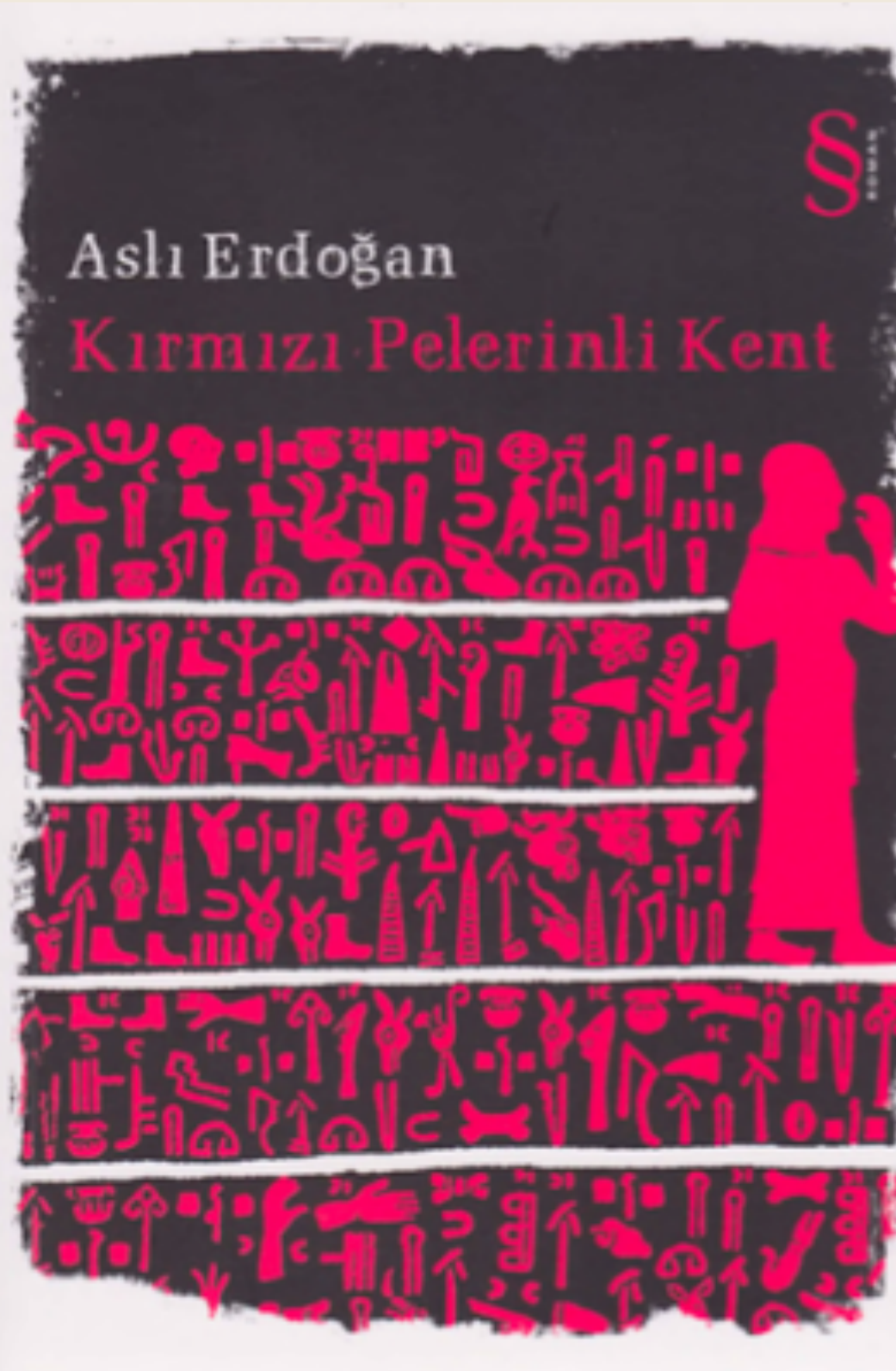

RİO'YA KIRMIZI PELERİN GİYDİREN KADIN:
ASLI ERDOĞAN ve KIRMIZI PELERİNLİ KENT
ROMANI

“Kafesine dön, küçük kanarya, kafesine dön!
Vakit varken... O açık pencere senin uçurumun!”

Kırmızı Pelerinli Kent, Aslı Erdoğan'ın Rio de Janeiro'da yaşadığı dönemi gözlemleriyle, tanık olduğu olayları ise kendi penceresinden bizlere sunuyor. Herkesin kendi içinde bulunduğu şehri "Dünyanın en güzel yeri" diye nitelendirmesinin bir başkaldırısıdır roman. Turist el kitaplarındaki o şaşalı fotoğrafların aslında arka bahçelerinde sulanmadan kuruyan çiçeklerin veya çok sulandığı için küflenmiş toprağın kokusunu kitabın sayfalarını her çevirdiğinizde yüzünüze vurduğunu hissedersiniz.

Az sonra Rio sokaklarına çıkacaksınız. Korkunçluğunu her an duyuran bir varlığın ok menziline bir yolculuk olacak bu; ölümün kötü kokulu soluğu sürekli yüzünüzde; karanlık ve sapkınlıkla yüklü bir bakış hep sırtınızda...Bir kuyunun üzerine eğilmiş ve ansızın,aslında onun sizi izlediğini fark etmişsiniz gibi ... (s.11)

Brezilya'nın Rio de Janeiro (kısaca Rio) şehrine giderek orada yaşayan bir Türk kadını Özgür'ün hikâyesini anlatıyor. Roman Özgür'ü anlatırken, romanın içinde Özgür de "Kırmızı Pelerinli Kent" isimli bir roman yazıyor . Özgür yazdığı romanda ana karakterin ismini bizden saklayarak kendi baş harfi 'Ö' yü kullanmıştır. Böylelikle roman içinde roman ile karşı karşıya kalırız. Romanın ana karakterinin adının Özgür olması aslında roman için bizlere ipuçlarını sunuyor yazar özgürlüğü aramak için kendi ülkesinden okyanusun ötesine gidiyor.

"Hayata kafa tutan kız çocuğu 'dünyanın en tehlikeli kentini seçerken, insanoğlunun karanlıklarına bakmak istemişti yalnızca ."(s.14)

Aslı Erdoğan | Kırmızı Pelerinli Kent

Nazlıcan Özcan

Romanın değişik bir kurgu yapısı, anlatım biçimi var. Romanın bir yazarı bir de anlatıcısı var ve bunlar roman sürerken birbirinden farklı kişiler olduğunu anlıyoruz. Anlatıcı Özgür'ün yaşadıklarını aktarırken, aralarda Özgür de romanıyla duygularını, gördüklerini, yalnızlığını, acılarını yazıya döküyor. Ö'nün hikâyesini yazıyor. Bu anlatım biçimini daha evvel Türk ve dünya edebiyatındaki birçok roman ve öyküde karşılaşmıştık.

Roman içinde Aslı Erdoğan tanımlamalardan, benzetmelerden, betimlemelerden fazlasıyla yararlanıyor ve Rio şehrini hiç görmeyen okuyucuya tasvir ederken aynı zamanda bilgilendirme amacı da güdüyor. Örneğin;

Unutmayın! Karşınızdaki Rio de Jenario isminin "Ocak Irmağı" anlamına geldiğini biliyor muydunuz? (s.12)

Bir Anı-Roman niteliğindeki "Kırmızı Pelerinli Kent" Aslı Erdoğan'ın iç dünyasının yansımalarıdır. Herkesin zayıf yönlerinin bulunduğu ve mühim olanın bunları imzaya dönüştürebilmek olduğunu söyler.

Aslı Erdoğan'ın öz yaşam öyküsüne ilk baktığımda şu satırlar karşımdaydı: Bir sabah uyandı ve artık bir fizikçi değil, yazardı. "Az sözcükle çok şey anlatan yazar" olarak tanınırken romanlarını ve öykülerini okuduğumuz zaman yerinde bir tanım olduğunu görüyoruz.

Aslı Erdoğan'ın romanlarının karakterlerinde cinsler arası rol paylaşımı geleneklerini kırıyor. Kahramanlarının kadın mı, erkek mi olduğu önemli değil kendini ve kahramanlarını önce insan olarak görüyor. Bir röportajında şunları söylüyor; "Rüyayı, kendi rüyasını gerçekleştirmek ölümü yaşama dönüştürmek için yazıyorum."

Kendisini, kadınlığını, cesaretini, özgürlüğünü kanıtlamak için sınırları zorlayan insanın varoluş serüvenini buluruz roman ve öykülerinde. Yaşadığı her şeyin tıpkı çocukluğu ve gençliği gibi geçici olduğuna inanıyor ve tutkuyla yazıyor. Kırmızı Pelerinli Kent romanının her satırında kendisini bulduğumuz Aslı Erdoğan'ı romandan bir alıntı ile incelemeye devam edelim.

"Yeniden doğmadan önce cehennemi aşmak gerekiyordu belki."

Rio'da yalnızlığı, açlığı, aşk acısını, insanın sefaletinin en uç noktalarını görmüş; bundan dolayı da artık bu şehri anlatmak istemişti; belki de yazarak gördüklerini unutabilir, yaşadığı acılardan bu şekilde kurtulabilirdi. Yazarın özgürlüğü arayışından daha önce bahsetmiştim fakat bu özgürlük onun için cehennemsi bir özgürlüktür ve benim aslında başlangıç olarak değerlendirdiğim yazarında sıfır noktası olarak nitelendirdiği bir varoluşsal arayış kitap sonuna kadar roman karakteri olan Özgür tarafından Rio'nun sokaklarında, kafelerinde -defterine yazmaya çalışırken- arar. Onun için ne ifade ediyor, bilinmez ancak bu sıfır nokta arayışı hep devam eder.

“ Sıfır Noktasına varan herkesin bildiğini o da biliyor artık, insanın yoluna çıkan bütün cesetler, onu tek bir yerinden, en zayıf yerinden vurur: Kendi içindeki cesetten.” (s. 124)

İnsanın en karanlık yönlerine inmeye cesaret eden yazar, okuma serüveninde bizi de kendi hayatımızın karanlıklarına itiyor, düşündürüyor ve adeta bize bunu yaptırırken Rio’da da dolaştırıyor. İnsanın yaşama serüveninde ki çözümsüzlükleri, anlaşmazlıkları yalın bir biçimde, zengin bir kelime hazinesiyle, bilinç akımı tekniğiyle, gözlemcilik ve saptama gücünü kullanarak bizlere “Kırmızı Pelerinli Kent” kitabında sunmuştur.

Oysa şu an, önümdeki beyaz boşluğa sıraladığım harflere bakıyorum, o adamı göremiyorum. Onu anlatacak bir dilden yoksunum henüz. Yeterince güçlü, yeterince gaddar, yeterince merhametli değilim. Yeterince aç kalmış değilim. Sözcükler ona yaşamını geri veremez, ama en azından adını iade edebilir: O bir İnsan’dı. (s.119)

Açelya Omak

Yenilgi | Deneme

Faili meçhul bir cinayetin ardından kısraklar dövüyor toprağı. Sabahın tatlı uykusundan iteleyerek uyandıran horoz sesinin gücüne karşılık kendi güçsüzlüğümden utanıyorum. İnsanoğlu aslında bir bilse kendi gücünü, neler yapabileceğini... Ama yok. Hayat hengâmesinin kirlî oyunlarında elimiz üstümüz her yanımız pislik içinde. Beynimizde bile güzel düşler dönemiyor.

Savruk, kurgulanmış bir saatin tiktaklarında nefes almaya çalışıyoruz. Payımıza düşen saniyelerde nefesten çok nefret var, neden geldim sorgusu var. Kapılar aralık oysa gitmek için, hazırım her anın kaçışına. Ama bir el var ki oradan kaçamıyorsun. Vicdan; ensende boza pişirse bir bardakta bana ver dersin oysa gitmek en kolaydı. Sürgün edilmiş para oyunları ile uğraşıyoruz daha iyi bir gelecek bahanesiyle. Saniyeler omuzlara binmiş bin kilo ağırlığında kayaları çekiyor. Yürü ya kulum diyen sesler çınlıyor düşen her alın terinde. Oysa kul sorguluyor düşen her kaya parçasının zihinde uyandıran gitme hissine. Ve bugün sonuncusunun düşmesine az kaldı...

Yarı felçli uyandığım sabah mahmurluğunun korkusunu, ağzımın açlık kokusunu kuru bir ekmek parçası ve peynirle iyileştirmeye çalışıyorum. Tekel bayiden alınmış kırıntı ekmek misali hayatın sefil feleğinde dönüyorum durmadan. Ve bugün bu zembek çemberin içinde dönüşümün 25. yıldönümü. Bugün benim doğum günüm. Yıllar boyu tek başına söndürülmüş hayallerin altına bir mum daha dikiliyor, pastama değil ama. Üflenip dilek tutulsun diye de değil. Kilise ayininden yansıyan huzmeler altında günah çıkarmama yardımcı olmak için dizilmiş mumlar sırasıyla. Cevaplarını bulamadığım varoluşsal sorgularda, bir de dini vaazlar arasında boğuluyorum.

İçimdeki boşluğu kesmeye çalışıyorum.

Toplu bir iğne ucuyla göz kenarlarıma biriken kırışıklıkları sayıyorum usulca kırık bir ayna karşısında. Sayısı 30'a yetişmiş...Biriken kırışıklıkların sayısı yaşımdan bile daha büyük.

Bak işte! Kırışıklarım bile benimle yarışıyor.

Kazanan o, kaybeden yine ben.

Önce doğarken kaybettim, hiç doğmaması gerekenden şimdi yenilen yine ben.

Lalehan Bosnalı

İnsan Değil Kadın | Öykü

Dolapları alt üst etti, ardından çekmeceleri. Dişlerinin arasından “Eski sistem olsaydı bunları çıkarıp arkasına da bakardım,” diye mırıldandı. Alnındaki terleri sildi. Camdan dışarı baktı. Akşam oluyordu. Hava grileşmiş hafif sararmıştı. İyice ter bastı. Binalar yükseldikçe oksijen azılıyordu. Bir türlü bünyesi alışmamıştı. Akıllı binalarda havalandırma arızaları olduğu zaman hemen anlardı. Kısa kesik nefes almaya başlar, başı döner ter basardı. Fakat şimdiki terin sıkıntıdan biraz da korkudan bastığını biliyordu. Birden ev feci şekilde üstüne geldi. “Ev mi kümes mi belli değil” dedi, bağırarak. Arkasından daha çok bağırdı. Bir adımda cama yaklaştı. Aşağıya baktı. Gökdeleni ortasından ikiye ayırırcasına bulut inmiş olduğunu görünce kendini boşlukta hissetti. İçi boşalmıştı sanki. Başını ellerinin arasına almış , alnını cama yaslamış , açılmayan ve kırılmayan camdan dışarıya atladığını hayal etti. Çan sesi ile sıçradı. Kıpırmızı olmuş gözlerle bina içindeki iç hat telefonuna baktı. Mekanik ses onun ayın için otuz dördüncü kata gelmesi gerektiğini söylüyordu. Gündüz değil fakat gece ayınlarından oldu olası nefret ederdi. Bu ülkede yaşayan herkes gibi gece uykuları çok azdı.

Kapının yanındaki duvarda bulunan gizli bölmeyi avucunun içini göstererek açtı. Bitmek üzere olan cep boyu viski şişesini ağzına dikti. Şişeyi torbanın içine koyarak kırdı. Un ufak etti. Cam parçalarını çöp öğütücüsüne atarak evinden çıktı. Asansöre doğru yürürken gittikçe çoğalan kalabalığın içerisine girdi. İşte şimdi onlardan biriydi .

Şubat ayının on dördünde ancak bu kadar sıcak olabilirdi hava. Tapınağın içi evlerden daha serindi. Kapıda kuyruğa girdi. Ayine ,oturduğu gökdelenin din evinde katıldığına dair makineye parmak bastı. Çan sesi bitmiş hoparlörlerden yüksek sesle Tanrı Osiris’in kurallarını anlatan rahibin sesi duyulmaya başlamıştı.

“HER ŞEYİ BİLEN GÖREN BÜYÜK TANRI OSİRİS VE SİZ İNANLAR BÜYÜK TANRI OSİRİSİN KURALLARINA UYMAZSANIZ CEZALARINIZI

İpe dizilmiş boncuklar gibi beyaz elbiseleri ile yan yana duran insanların yanında kendi yerine, kedi heykelinin önüne geçti. Cebinden bir mum çıkarıp önce alnına götürdü sonra heykelin önündeki kuma dikti. Gözlerini kapatarak dua etmeye başladı.

“VE SİZ İNANANLAR ,BÜYÜK TANRI OSİRİS ...

Dışarı çıktı. Hava kararmıştı. Bir zamanlar iç deniz olduğu söylenen yere kurulmuş olan eğlence merkezine gitmek için araç bakındı. Akşam olmasına rağmen gittikçe artan nem canından bezdirmişti. Ayından çıkan insanlar yavaş yavaş sokakları dolduruyordu. Büyük caddede kısa mesafelerde Başkan Yardımcısı Rahip Manu ‘nun hologramlı konuşmasını ufak topluluklar halinde dinliyorlar ve her cümle sonunda alkışlar yükseliyordu. Durdu etrafına baktı.

Annesinin sesi beyinde çınladı. Gözleri doldu. “Gözün kız kardeşinin üstünde olsun “ demişti.

“Kurtaracağım anne, huzur içinde uyu.” Dişlerini sıktı. Şakakları titredi.

BRAGİ DEVLETİ EĞLENCE MERKEZİ

Kocaman, ışıklandırılmış bir tabelada “Bragi Devleti Eğlence Merkezi “ yazısının altından geçti. Biraz ilerde Bragi’yi otuz sene yönetmiş başkanın , sağ baş parmağı ile gökyüzünü gösteren heykelinin önünden durdu. Heykelin hemen yan tarafındaki duvarda spreyle boyanmış dört ayrı dilde - Bragililer buraya giremez - yazılmıştı. İçi hınçla doldu. Kapıya geldiğinde görevli olan Arap kırmacı bir İngiliz’e kimliğini uzattı. İçeri ilerledi. Önüne çıkan ilk pavyona girdi . Bir an ışık yoğunluğu gözlerini kamaştırdı. Her taraf, aynayla döşenmiş, bu yüzden tepedeki ışıklar yansıma yapıyordu. Gözleri ortama alıştığında sahnenin ortasında hayattan bezmiş dansözün boşluğa doğru sallandığını gördü. Başında sarık olan cüppeli , elinde nargilesi ile ona bakan adamın masasına oturdu. Bakıştılar. Kızarmış koyun gözleri üstünde hissedince gayri ihtiyari geriye gitti.

“Pasaportu getirdin mi?”

“Para koçum? Nerde”,

“Getireceğim ,“

“Anan güzel mi Joni,”

“Terbiyesizlik etme. Durum acil . Kız kardeşim yarın infaz edilecek. Bu gece Bragi’den çıkması gerek”.

“Para dedim conii yeşil kağıtlar! Nerde?”

Alını kırıştı. Dişlerini sıktı. Paramı bulamıyorum muhtemelen Yüce Manu’nun polisi aldı ... diyemem ki!

“Pasaport yanında mı?”

“Para “

Kolundaki pırlantalı altın saatine baktı. Çıkardı. Tereddüt etmeden adamın önüne koydu. Anlaştıkları paranın çok üstünde bir meblağ olmuştu bu. Nargileyi bırakan adamın gözlerinde belli belirsiz bir ışık geçti. Masanın altından kucağına bir şey bırakıldığını hissetti. İzlenip izlenmediğini anlamak için etrafına bakındı. Elledi. Poşet hışırdadı. Sert bir kart ve ufak yumuşak şeyi hissetti. Cebine koydu.

Göz göze geldiler. “Ne ye ihtiyacın olursa ,Yüce Tanrı Osiris üzerine yemin ederim ki her zaman bana gelebilirsin.” Dikkat çekmeden kalktı yerinden, gergin bir gülümseme belirdi yüzünde. “ Hayat bu belli mi olur, belki senin işin düşer bana.” “Nargilesini fokurdatan adam geniş bir kahkaha attı. “ Sana mı? Sizin devir kapandı yeğenim.

Gözleri yarı açık şekilde ağabeyine bakarken olanları anlamaya bile çalışmıyordu.

“Ağbi, söyle ona . Kötü bir şey yapmadım. Osiria Rosa'nın ateşi çıkmıştı. Hamile dışarı çıkmak istemezdim fakat Fakat yapacak bir şeyim yoktu....” Sallandı....”Söyle ona.... “

Tekrar kapıya yöneldi. Önce kulağını dayadı. Sonra araladı. Yerde baygın yatan polisleri sürüyerek içeri taşıdı. Ceplerini karıştırdı. Bulduğu siyah kumandanın kırmızı düğmesine bastığı anda, kız kardeşi ipleri kopmuş kukla gibi yere yığıldı. Her hareketi sakindi. Bir tek gözlerinden akan yaşlar yüzünden zaman zaman bulanık görme yetisini, açmak için kollarıyla siliyordu yanaklarını. Sessizce onu izleyen yeğenlerine giyinmelerini söyledi. Kız kardeşinin karnındaki bebeği sevdi. Onu giydirdi.

“Ağbi , olmaz ... Kaçamayız... Ben günah işledim. Tanrı Osiris'i kızdırdım. Cezamı çekmeliyim Sende benim günahıma ortak olma.”

Şefkatle başını okşadı. Yanağındaki kanı sildi.

“ Tanrı kedi olabildiyse, İnsan da olabilir, ağaçta. Fakat şuna inan kardeşim; Tanrı ne veya kim olursa olsun, hamile bir kadına işkence yapacak kadar zalim ve kızmış olamaz.

Lalehan Bosna

Ahmet Türkoğlu

Suçluydum Ama Çocuktum | Öykü

“Gerçek kahraman, tek başına eğlenebilen kişidir.”

Baudelaire

Ot gibi yaşayan oğlumu; artık yüzünü göremeyecek şekilde bilgisayar oyunlarına ve akıllı telefona kaptırınca, aklıma kendi çocukluğum ve rahmetli babam geldi.

Düşünüyorum da acaba babamın yerinde olsam, benim gibi bir evladım olsun ister miydim? Yoksa hiç sesimi çıkarmaz, oğlumun bu durumuna razımı olurdu? Şimdi bu sorunun cevabını tam olarak veremiyorum. En iyisi ben anlatayım, siz karar vermekte bana yardımcı olun.

*

Henüz on bir yaşındaydım ve Baudelaire'nin kim olduğunu bilmiyordum. Ayrıca kahraman da değildim ama yaz tatili boyunca tek başıma eğlenmek zorundaydım.

Okullar kapanıp yaz tatili başlayınca, kasabın elinden kaçmış tosun gibi kendimi her gün sokağa atıyordum. Hiç arkadaşım yoktu. Olması da imkânsızdı. Çok geçimsizdim. Kimseyle anlaşamıyordum. Gücümün yettiği herkesi dövüyor, gücümün yetmediği herkes den de dayak yiyordum. Mahallenin istenmeyen çocuğuydum. Hiç arkadaşım olmadığı için kendimi eğlendirecek haylazlıklar peşimdeydim. Güne başlarken ilk iş olarak, Hatice teyzenin bahçesinden bir avuç olmuş veya olmamış çeşitli meyvelerden çalardım. Hatice teyze bahçesine gözü gibi bakardı. Benim bahçesine girip, meyvelerini çaldığımı biliyordu ama ispat edemiyordu. Çünkü her gün aynı saatte TRT radyosunda yayınlanan piyes vaktini bekliyordum. Hatice teyze pür dikkat piyes dinlerken, ben aktif olduğum için suçüstü yakalayamıyordu. İnsanların zaafını bilmek, kötülere fırsat verir.

Meyveleri yemek için değil, arka sokaktaki zenginlerin villasını bekleyen Dobermanların kafalarına atmak için çalıyordum. Villanın duvarına tırmandığımda Dobermanlar beni aşağıda, mesir macunu kapmaya çalışan ahali gibi bekliyor olurlardı. Çaldığım meyveleri tek tek kafalarına atırdım. Ama aptal köpekler, hacıların hedef tahtası olmuş şeytan gibi öylece duvarın dibinde; “Daha yok mu?” der gibi hiç havlamadan bakarlardı.

Şeytan taşlama bitince belediye parkına giderdim. İllâki bankta miskin miskin oturan bir yaşlı teyze veya amca olurdu. Çaktırmadan bankın altına attığım torpilin patlamasını, kulaklarımın bekâretini koruyarak beklerdim. Kıçına tekme yemiş kedi gibi, kendilerinden beklenmeyen bir çeviklikle zıplamalarını zevkle izlerdim. Ve benim için hayatın günlük koşturması başlardı.

Peşimden havada uçarak bana yetişmeye çalışan; beddualar, küfür-kıyametler eşliğinde, son düzlüğe girmiş yarış atları gibi koşarak top sahasına girerdim. Top sahasında sadece futbol oynanmaz, bir kenarda miskette oynanırdı. Yerdeki misketleri kaparak sağlıklı yaşam koşuma, misket sahibi çocukları da ortak ederdim. Nefesim tükenmeye başladığında misketleri havaya atarak arkamdaki hayranlarımın takibinden kurtulur, ağırlığını atmış balon gibi Nirvana'ya yükselirdim.

Sonra deniz kenarına gider, banklara oturarak biraz dinlenirdim. Eğer denize giren varsa, kim olduklarına bakmadan kıyıda bıraktıkları elbiseleri tek tek denize atardım. Çocuklar telaşla elbiselerini denizden toplarlarken, benim deniz sefam da bitmiş olurdu.

Sıkılmaya başlayınca yeni yapılan asansörlü binaların oluşturduğu zengin muhitleri ziyaret ederdim. Asansöre binerek en üst kata çıkardım. Bu uzun tırmanış sırasında eğer çişim geldiye asansörü WC olarak da kullanırdım.

Son katta asansörden inerek merdivenlerden aşağıya doğru yürüdüm. Kapıların önüne bırakılmış, depozito değeri açısından yüksek; süt, gazoz, bira ve su şişelerini toplayarak günlük nakit akışımı sağladım. O zamanlar 3 litrelik galon dediğimiz su şişeleri vardı. Rahmetli Gürdal Tosun'a benzeyen bu tombul şişenin ağız kısmında kolay taşınması için, işaret parmağının sığabileceği bir hazne olurdu. Benim için taşınması zordu ama en çok para edeni de bu galonlardı. İki tane çıkarsa küçük bir servet sayar, diğer şişelere dönüp bakmazdım bile. Sonra Selahattin Amcanın tekel büfesine gider, şişeleri döviz gibi bozdururdum.

Karnım acıkınca Şahin Bakkaldan yarım ekmeğin arasına kavurma ve eski kaşar, yanına da Ankara gazozu alırdım. Çocuklar arasında mahallenin en lüks öğlen yemeği buydu. Bir elimde yarım ekmeğin arasına kavurma-kaşar, diğer elinde Ankara gazozuyla top sahasına giderdim. Oyunlarını bırakıp başımda hilal şeklinde toplanan çocuklara, işkenceyi uzun tutmak için elimdekileri mümkün olduğunca yavaş yavaş yerdim. Belki bir parça veririm umuduyla kargalar gibi başımda bekleyirdiler.

Elimdekiler bitince beklentileri de bitiğinden, bana olan eski nefretleri katlanarak akıllarına gelmeye başladılar. Haliyle üzerimdeki ilgi de azaldığından, hırsını almış tsunami dalgası gibi kovulmayı beklemeden sessizce top sahasından çeker giderdim. Bu arada mahalledeki çocuklar beni çok sıkıştırdılar ama parayı nereden bulduğumu asla öğrenemediler.

Yine böyle rutin geçen günlerden birinde, karnı doymuş dilenci gibi haylazlık peşinde koşarken, karşıma yel değirmeni gibi bizim okul binası çıktı. Hemen okulun arka tarafına dolandım. Etrafı şöyle bir kolaçan ettikten sonra ayağımın dibinde duran kumpirlik patates büyüklüğündeki taşı sağ avucuma aldım. Çenemle omuzumun arasına koydum. Olimpiyatlarda madalya için mücadele eden güleciler misali, nizami şekilde atışı yaptım. Beni bile ürküten bir şangırtı koptu. Hemen duvarın dibindeki akşamsefalarının arasına saklandım. Yaptığım taciz atışına hiçbir karşılık gelmeyince, hasar tespiti için siperden çıktım.

Birinci kattaki sınıflardan birinin camını kırmıştım. Kırık camdan içeriye yılan gibi süzülerek kendi sınıfıma gittim. Elime bir tebeşir alarak kara tahtanın karşısına geçtim. Sınıfta ilk defa gönüllü olarak tahtaya kalkıyordum. Herhangi bir karışıklık olmaması için öğretmenimin adını özellikle altını çizerek, kendisi ve birinci dereceden akrabaları hakkındaki düşüncelerimi yazdım. Ayrıca öğretmenimin cinsel tercihini de ısrarla belirttim. Tahtayı gören öğretmenim herhalde, kafama vura vura bana okuma yazma öğrettiğine bin pişman olmuştur. Hızımı alamayıp okulun idari kısmına geçtim. Müdür beyin odası kilitli değildi. Müdür bey de odasında değildi. Ama ben yine de saygısızlık etmemek için kapıyı çalarak içeriye girdim. Odanın içinde rengârenk balıkların sinirli sinirli volta attığı bir akvaryum vardı. İçime şeytan kaçmış gibiydim. Müdür beyin koltuğuna çıkarak akvaryumun seviyesini geldim. Akvaryumun kapağını açarak içine işemeye başlamıştım. Suyun rengi bulandıkça balıklarda bir telaş başladı. Sudaki bu ani değişikliğe çok şaşırıp balıklar, balık olduklarını unutarak sudan dışarı çıkmaya çalışıyorlardı. Dışarıda hayat olmadığını anlayınca, tuş olmuş pehlivan gibi sırtüstü yüzerek beni protesto etmeye başladılar.

Eurovision Şarkı Yarışmasını kazanmış sanatçı gururuyla okuldan çıkarak kendime başka eğlence aramaya başladım. Karşıma Truva Atı gibi dev makaralar çıktı. Bölgenin elektrik alt yapısını bacağım kalınlığındaki kablolarla değiştiriyorlardı. Bu kabloların sarıldığı dev makaralar daha sonra toplanmak için bir kenara bırakılmıştı.

Makaralar neredeyse boyumun iki katıydı. Önce üzerine çıkmaya çalıştım, beceremeyince iterek hareket ettirmeye başladım. Araba gibi yön de verebiliyordum. Boş arazide epeyce tur attım. Ama kısa süre sonra dolap beygiri gibi olduğum yerde dolanmaktan sıkıldım. Aklıma biraz ilerdeki rampadan aşağıya yuvarlamak geldi. Havada hafiften kararmaya başlamıştı. Rampanın başına geldiğimde hiç düşünmeden makarayı koy verdim.

Makaranın kontrolü benden çıkınca olacakları seyretmeye başladım. Yoluş aşağı giden makara fizik kurallarının lafına uyararak hızlanmaya başladı. Gittikçe hızlanan makara, Karadeniz'in hırçın dalgaları gibi önüne çıkan her engeli aşıyordu. İlk defa yaptığım işin sonunun nereye varacağını merak etmeye başlamıştım.

Dev makara, tek araba için yapılmış üstü kapalı bir garajın kapısını kırdı ve arabayla çiftleşiyormuş gibi üstüne çıkarak durdu. Antik çağdan kalma tapınağın ayakta kalabilmiş birkaç sütundan biri gibi öylece kala kalakaldım.

Etraftan gelen bağırış çağırış sesleriyle kâbus dolu rüyadan uyanmışçasına kendime geldim. Sanki Türk filmlerinin final sahnesi çekiliyormuş gibi, polislerde koşarak gelmişti. Beni alıp karakola götürdüler.

Çok şükür kimseye bir şey olmamıştı. Ama polislerin çıkardığı hasar tespit raporunda yazan rakamı; matematik dersinde bile görmemişim.

Eve dönerken hasar tespit raporu da istenmeyen misafirmiş gibi bizimle beraber geldi. Karakolda yeterince mahcup olan babam bana hiçbir şey yapmadı. Ağzını açıp tek kelime de etmedi.

Ertesi gün annemin bileğinden iki bilezik eksildi. Zaten iki tane bileziği vardı. Artık annem mutfakta iş yaparken bileziklerinin şingirtisini duyamıyordum. Evde eksilen tek ses o değildi. Babam benimle konuşmaz olmuştu.

Bir hafta sonra korkudan dudaklarımda çıkan uçuklar geçti. Babam beni aldı ve oto sanayiye götürdü. Okullar açılana kadar yaklaşık iki ay oto sanayide kaportacı çırağı olarak çalıştım.

Bu olaydan sonra eski halimden eser kalmadı. Bambaşka bir insan olmuşum. Şimdi hâlâ görüştüğüm, beni seven sayan birçok çocukluk arkadaşım vardır.

Yıllar sonra Deniz Harp Okulundan mezun olunca, aldığım ilk Teğmen maaşımınla anneme iki tane bilezik almıştım. Annem hâlâ saklar.

*

Şimdi karar verebildiniz mi? Hangimizi evlat olarak seçerdiniz? Beni mi? Oğlumu mu?

Özgecan Yıldırım

Yazmak | Deneme

Aynada aksini görmek gibi bazen yazmak .Gördüğün suretin sana ait olduğunu bilirsin ama afallarsın ya hani. Sonra incelemeye başlarsın ilk defa görmüş gibi. Şu çizgi ne zaman olmuştu? Şu yarayı kim açmıştı? Bu üç dikiş izim, bu beş yaşım, bu gençliğim...Pay edersin hepsini ve en sona bırakırsın kaz ayaklarını.

Yazmakta böyle bir şey aslında. Tecrübeyle yıkanıyorsun önce kelimelerle durulanıyorsun sonra. Bazen gözüne sabun kaçıyor o ayrı. Yakıyor, susmayı öğretecek kadar çok yakıyor hatta.Hiç konuşmadan meramını kelamına sığdırırken buluyorsun kendini.

Sıradan bir sabaha uyandığında düşündüm tüm bunları. Sahi uykuya yenik düşmekle yeni güne uyanmak arasında direnen göz kapaklarımı ovuştururken ne çok şey geçmişti aklımdan.

Aklımın hızına yetişemeyince kalktım yataktan. Geçtim aynanın karşısına. Birden, sarı fosforlu kalemle altı çizilesi gülüşlerin geldi aklıma. Bunu yazmalıyım dedim. Evet bunu yazmalıyım. Avuç içi kadar mutluluğu yazarak çoğaltmalıyım. Hatta dizimde uyutmalıyım büyüsün diye. Belki ninniler söylemeliyim.

Suretimi seçememeye başladım sonra aynada. Nefesimden buğulanmıştı cam. Tam ortasından sıktığım diş macununu yerine bıraktım. Her şeye ortadan dalmıyorum aslında . Kahveyi orta içiyorum, ekmeğin kenarını seviyorum.

Aldım orta kahvemi elime ve geçtim her zamanki köşeme. Gramofona,babamdan aldığım eski plaklardan birini koydum. Açtım hicazı,düştüm mecaza.

Paragraf başı yapıp, ucundan yırttığım bir kağıda anlattım tüm bunları. Kırmızı kalemle de başlık attım umutları. İmla kuralları bizden yana olursa satır arasında buluşuruz belki. Tüm devrik cümlelere inat düzene sokarız her şeyi. Mecaza fazla düşmüştüm yine. Hicazın sesini kısıp plağı değiştirdim.

Elbet bir gün buluşacağız diyordu Zeki Müren. Bu böyle yarım kalmayacak diye ekledim içimden. Yarım bıraktıklarım geldi aklıma. Tabağımda bıraktığım pirinç taneleri kadar çocuğum olur muydu sahiden ? Sahi ben hiç pilav bırakmadım ardımda. Terli terli soğuk su içmedim. Yüzümü yağmura dönmedim. Tüm yaptıklarımın ve yapmadıklarımın pişmanlığıyla, hiç yazılmamış bir mektup postaladım az önce. Şayet pişmanlık dolu,boş bir mektup yazmak istersen , bahçesinde hanımeli kokusu olan , köşedeki yedi numarada oturuyorum hala. Bil istedim.

Servan Erinç | Sevda

Güvela gözlerinle çıkıp geldin
Yüzünü güldürdün yalnızlığımın, şükür.
Çiçekler doldu bahçelerine kalbimin
Sıcaklığı dudakların, elzem.
Gülüşünün değdiği her yer bahar şimdi
Kötülükler taşındı farklı kentlere
Sokağınızda kokunu içtim ben
Ne olur çekme yoksulluğumuzdan ellerini
Omzun omzumda yaşlansın isterim

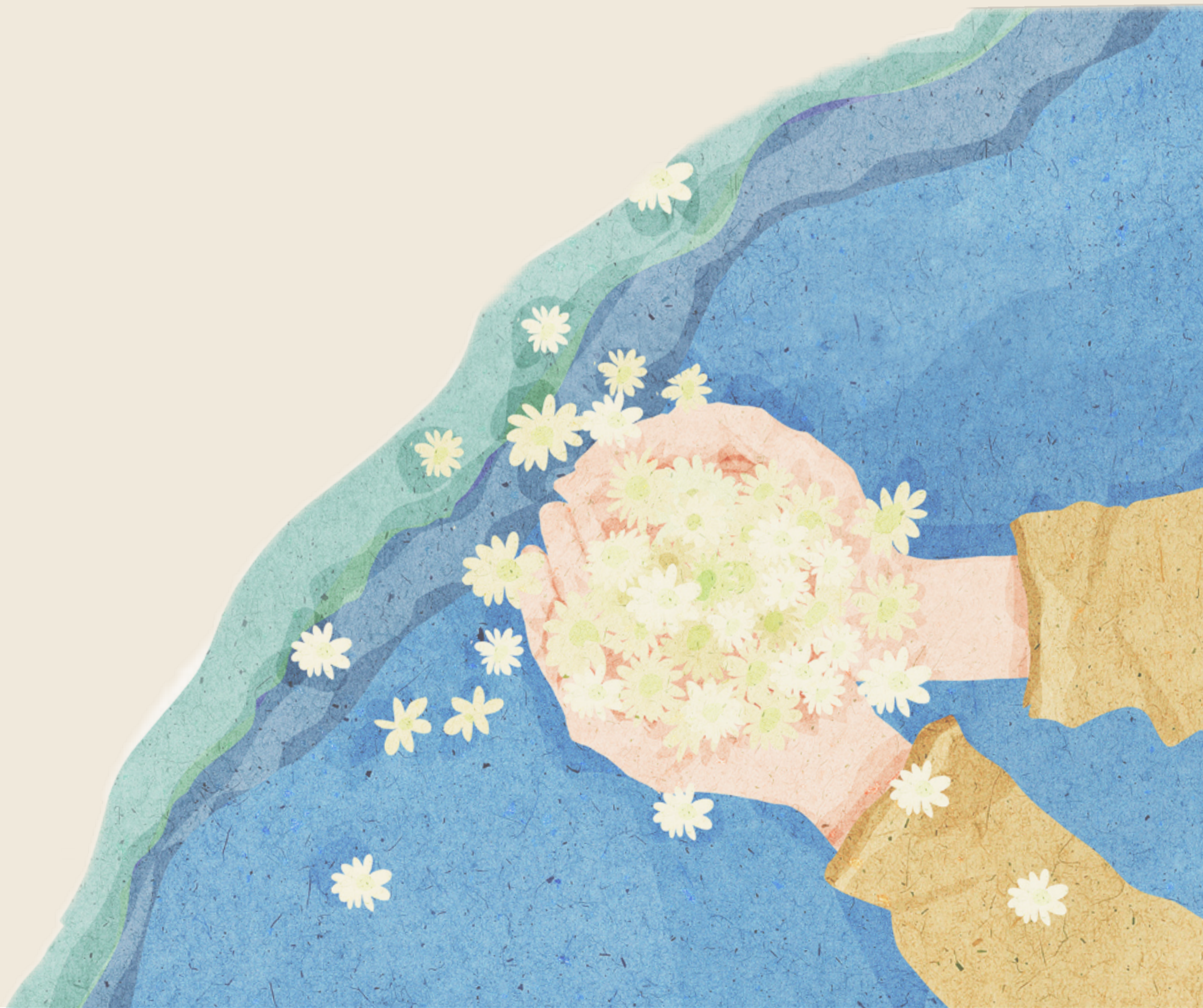
Mehmet A. Başkurt | Eşik

Şehir hüzün
Şehir rüzgar
terk edilmeye yakın.

Zaman mahkum
en dibinde
'aşk'
içinde sürgün sancısı

zaman gaddar
dilinde ıslık
yüzünde sonbahar

vakit tamam
zaman galip.

Ömer Kaya

Kıyas | Öykü

“İki gözün önüne insin, gavurun evladı. Gız kime deyon ya ben. Çalışcen diye ottu da çalgı açmış hanım. Gak gari bulaşığı pakla!”

“Git başımdan anne. Müzikle çalışıyorum ben.”

“Başına taş düşsün inşallah. Doğan Bey’in gızı da gazandı; ne müzük duyuvdik ne gezmekte görüydük. Gömülüvedi de gitaba o gız, anca yimekten yimeğe...”

“Kapattım, sus. Tamam kapattım...”

Allah belasını versin o Doğan’ın da kızının da. Yeter artık! Sanki liseyi bitirir bitirmez mi kazandı üniversiteyi. Kaç yıl gitti dershaneye. Ben bir yıl olsun gitmedim. En ucuzuna bile. Anlamamam bundan matematiği. Geçen sınavda o aptal Birgül’den yüksek puan almadım mı? Aldım almasına ama öğretmenlik tutturamadım. Gerçi ben hep ondan yüksek puan aldım. Ortaokulda, lisede, üniversite sınavında da.

Resim öğretmenliği kazanmış. Kazanır tabii. Beni meslek lisesine zorla yolladı annem. “Birgül’e soruvedim, sene en eyisi oraymış.” dedi bir de. Anadolu’ya girecektim. Söylemekten yoruldu, bir mi meslek lisesiyle Anadolu lisesi. İşte annem anlamaz. Varsa yoksa Doğan Bey’in kızı, Şengül’ün oğlu, Latif’in yeğeni. Ama en çok Doğan Bey’in kızı...

Birgül kolejde okudu. Çiroz. Pırasa gibi dümdüz saçlarında toka durmazdı. Çarpık bacaklıydı, jimnastiğe yazıldı. Düzelir mi bacak, hâlâ da öyle. Dişleri de bacakları gibi eğri büğrüydü de tel taktı. Taktı da n’oldu. Yine çirkin. Matematikten özel ders alırdı. Sorardım kaç aldın diye; ince, viyak viyak sesiyle gözlerini kısar, sırita sırita “Kırk beş.” derdi. Ancak kırk beş alırdı; koleje, özel öğretmene, kaloriferli odasına rağmen. Çöp adam çizecek yeteneği mi vardı, resim kursuna da yolladılar. Nasıl olduysa şimdi öğretmen olacak. Geberesice.

Bu bayram da geldi. Neymiş annemi çok severmiş, görmeden gitmek istememişmiş. Keşke yine annem temizliğe gelseymiş. Onun gibi titizi yokmuş. Kendisinden nefret ettiğimi niye hiç anlamadı bu kız? Sanki inadına sokulur, ya yediğini uzatır ya içtiğini “İster misin?” derdi küçükken.

İstemem lânet.

Niye isteyeyim geri zekalı.

Asla istemeyeceğim sümsük.

Hangi gün istedim de şimdi soruyorsun.

Gelir gelmez yaptı aynısını. Almış eline bizim bahçenin eriğini, yine uzattı kara kuru parmaklarıyla:

“İster misin?”

“Bahçe bizim, istesem iner toplarım.” dedim de yüzü hiç kızarmadı. Güldü yılık yılık. Her zamanki gibi. Kasıtlı yapıyor. Büze büze dudağını çekirdeği tükürmesi yok mu avcuna. Pislik. Allah’tan iki güne dönecekmiş. Vakti azmış. Kolejden arkadaşlarıyla sinemaya gidecekmiş daha. Çağırmadı beni. Çağırsa da gitmem. Arkadaşım değil ki.

Üniversitede hocaları bunu çok sevmiş. Yalan. Babası ev almış Eskişehir’den. “Uğraşılmaz yurtla, kirayla.” demiş. Görgüsüz. Araba da alacakmış da, bu yok demiş, “Ev okula çok yakın, öğretmen olunca kendi paramla alırım baba.” Yalaka. Annem bir eli dizinde diğeri Birgül’ün sırtında: “Vay gurban ossunla gız sene. Al duvaklar gör. Öğretmen çıkınca alivecen tabii. Hayırlı evlat bu, hayırlı.” dedi.

Yerin dibine girdim. Yapma şunu anne. Yapma! Birgül’ün yanında hem de.

Kalktım, o kadar uğraşıp sardığım sarmadan, açarken kolumu ağrıttığım baklavadan koydum bir de ona. Hizmetçisi var ya! Hepsini yedi. Haram olsun. Hâlâ zayıf. İki dirhem bir çekirdek güya, giyinmiş çok yakışmış gibi. Kürdan gibi bacağında dönen ten rengi çorap, kıpkırmızı oturtmalı ceket, yeşil çiçekli etek... Baksan hep markadır. Ben versem beş-on kilo, giysem onları, fesadından ölür; bende böyle durmadı diye. Eminim.

“Sen mi sardın sarmaları?”

“Evet, baklavayı da ben açtım.”

“Aferin kız. Tatlı yiyelim tatlı konuşalım demişler değil mi ama.”

Kahkaha atarak aldı baklavayı kocaman ağzına. Nesi komikse. Aptal olduğunu biliyorum. Kesinlikle aptal.

“Eee...” dedi annem, onu hayran hayran izlemeye ara verip başıyla beni gösterdi:

“Bizimkisi evde şişe galdı. Yimeden ölesice. Görücü gelivecek deyom, töbe istemeyo. Lise bitti, maaşa geçivemedi. Gazanamadı ki senin gibi öğretmenliği, öyle oturupduru. Basıvemedi gafası. Deyom hep, bag Birgül’e... Ah guzum benim, emme nerdeee.”

Birgül, sedirde annemin dizinin dibinde “Zavallısın sen.” der gibi baktı bana. Yan yan. Alttan alttan. Belli belirsiz, o sinsî gülümsemesiyle...

Senin de Allah belanı versin anne! Birgül’den nefret ediyorum evet, ama senden daha çok... Sefalet kokan bu mahalleden, tansiyondan şikayetçi komşudan, boyası dökülmüş mutfaktan, asla temiz görünmeyen yerdeki halıdan, sil sil kurumu bitmeyen sobadan, hortumu kesip ucuna taktığın musluklardan; hepsinden, her şeyden, hepinizden nefret ediyorum.

Ne oku dedi ne para verdi. Öğretmenlik kazanamaz mıydım! Öğretmen olur kurtulurdum. İstedığimi alır giyerdim. Renk renk, çeşit çeşit... İki çift ayakkabıyla dört sene okula gittim. Gık demedim. Getirdi Birgül’ün kitabını “Bu sene oluvermiş.” dedi. Ben meslek okuyorum, kolej kitabını ne yapayım? Birgül verirken bilmiyor muydu işime yaramayacağını. Bilirdi. Yolladığı etekleri, bluzları giyemeyeceğimi de bilirdi. Bile bile yollardı. Birgül’ün eskileri bozulup bana kıyafet oldu. Birgül’ün hevesinin geçtiği ne varsa bizim evde baş köşeye kondu.

Ya babam... Ona neler yaptı kim bilir. Durmamıştır çenesi bir dakika olsun. Bana güzel bir lâf etmedi. Babama da etmediği kesin. Dayanamamıştır adam. Sorsan anlatmaz. Savurup elini “Hastalanıvedi gari.” der. Ama biliyorum ben, o hasta etti babamı da. Sevmedi kimseyi şu Birgül’ü sevdiği kadar.

Babamı tanısam sever miydim? Ben en çok Mümtaz’ı sevdim. Kendimi bildim bileli... Bende olup Birgül’de olmayan tek şey Mümtaz belki de. Ondan daha da takık bana. Bizim görüşüğümüzü öğrenir öğrenmez anneme ispiyonlar sandım. Ödüm koptu. Duysa gebertirdi, evden dışarı çıkartmazdı annem. İşin aslı başka. Meğer kendi göz koymuş Mümtaz’a. Yok dondurma getir, yok çilekli pasta getir. Bu profiterol bayat yenisini getir... Her gün mutlaka bir bahane bulup çıkarmış Mümtaz’ın karşısına. Siparişleri hiç bitmemiş.

“Gelsene içeri...” demiş bir gün, “Birlikte yeriz.” Mümtaz anlattı. Boyamış yüzünü gözünü bir de. Elim ayağım buz kesti duyunca. Bunu da yaptı ya, o günden sonra ölüyorum dese su vermem demiştim bu kıza ama ne yaptım; annemden sebep tabak koydum önüne. Utanır insan. Yüzsüz. Üniversiteyi kazandı diye cakası arttı, ama buralardan gittiği de iyi oldu. Gidişi olsun da dönüşü olmasın. Mümtaz’ı da parasıyla alacak sandı. Şıllık. Yeni dükkanı İzmir’e açtı Mümtaz. Epeydir o da yok. Ondan annem her zamankinden daha kötü, bu ev olduğundan daha kasvetli geliyor bana. Mümtaz bir dönsün. Ah bir dönsün. Evleneceğiz. Vermem derse, kaçırım. Mümtaz’ın şu dükkan tutarsa tamamdır. Deneme süreciymiş. Geçen hafta telefonda: “İşi oturtursam sen de geleceksin İzmir’e. Burada evleniriz. Hem dershaneye de yollarım seni. Söz. Sen de öğretmen olursun, neyin eksik.” dedi. İzmir’e hiç gitmedim. Güzel şehir biliyorum. Ama ben Mümtazla olduktan sonra ha Afyon ha İzmir... Onunla evlenince, ne annem ne annemin sevdası Birgül... Az kaldı. Bu evden de annemden de kurtulmama çok az...

“Ben kalkayım artık.”

“Otu be gızım beee. Kim bili gelcen mi daa.”

“Arkadaşlar bekliyor Keziban Teyze. Onları da göreyim.”

“İyi öğneyse, emme geliverince hep uğra. Unutuveme bizi.”

“Ay unuttur muyum hiç, aşk olsun. Haaa bu arada Mümtaz’ın dükkanı aldı babam. Pasta işine girdi. Çok değişti orası görmediniz mi? Ne pastalar geldi. Yollayayım size de, tadına bakın.”

“Deme gııı, hadi hayırlı olsun gari!”

“Sağ ol Keziban Teyze. Bir tane daha açtı hatta. O da İzmir’de.”

“Gız sen neydiyon mutfakta iki saattir, yiyipdurun mu yine! Bag Birgül gideyo. Duyuyon mu, pastacı olmuş Birgülgil, hayırlı olsun deyive.”

Aysu Altaş

DELİ DEMOKLES'İN KILICI Öykü

Beni içine hapsettikleri oda ucuz eğlence kulüplerindeki aydınlatmalara benzeyen loş yeşil bir ışıkla aydınlatılıyordu; dört duvarı da krem rengindeydi, yalnızca tek bir penceresi vardı ve oda o kadar küçük olmakla birlikte daracık da olduğundan içine sadece tek kişilik, her yerinden yaylar fışkıran bir yatak sığdırılmıştı. Odanın içinde ikiden fazla adım atabilmek asla mümkün değildi.

Koşuş olarak adlandıracağım bu odaya ne zaman, niçin ve kim tarafından kapatıldığım hakkında en ufak bir tahminim olmadığı gibi bunu kesinlikle umursamıyorum; zaten düşünmeye ve kafa yormaya da pek vaktim olmuyor, gün boyunca uyuklar haldeyim. Benden gündüzleri, öğlenleri ve akşamları ne yaptığımı detaylıca anlatmamı isterseniz: sadece uyuyorum. Yemek yediğimi, su içtiğimi hatta tuvalete bile çıktığımı sanmıyorum. Kuru ve cansız bir bitki gibiyim.

Odanın dışında, pencerenin öteki tarafında bambaşka bir dünyanın var olduğuna dair hep çok güçlü bir inanca sahip olmuşumdur. Berrak denizleri, şeffaf gökyüzünü, akşamsefalarını, taze genç kızları, güzel yüzlü kadınları, beyaz ihtiyarları ve yanık tenli delikanlıları hayal ettikçe tüm bunlara ne kadar uzak ve yabancı olduğumu hatırlıyor, daha da derin bir umutsuzluğa kapılıyor ve kâbuslarla dolu uyku bataklığına biraz daha gömülüyorum.

Yalnızca kuru ve cansız bir bitki olsaydım, herhâlde endişelenecek pek bir şeyim olmayacağından daha derin ve verimli uykular çekecektim; fakat bir bitkiden daha çok, ölüm gününü bekleyen bir idam mahkûmu benzetmesi pekâlâ bana daha çok yaraşır.

Hayır, durun, durun, bu da uymayacak sanki! Benim ne bir dostum ne de düşmanım varken, tek bir insancığı bile tanımıyorken kim idamı gerçekleştirecek? Kimse. Yalnız, ben kendi kendimi idam edeceğim. Aynen öyle! Şimdi, düşünmeden de edemiyorum doğrusu, eğer kendimi idam edeceksem bunu kusursuz bir şekilde halletmeliyim elbette; zehir, hap, çakı ya da bunlar gibi basit şeylerle olmayacak kadar ciddi ve disiplinli bir idamdım bahsediyorum kuşkusuz. Her neyse, idam gününü de kendim belirleyeceğime göre giyotin siparişi vermek için yeterince zamanım olacak.

Bu aralar, gardiyanlar neredeyse hiç yerlerinde durmuyorlar ve minnacık karıncalar gibi penceremle kapının önünde dolaşıp duruyorlar. Hele aralarında öyle bir kadın gardiyan var ki; tüm benliğimle bu kadından nefret etsem de kılık değiştirme becerisine karşı derin bir saygı besliyorum ve dünyada bu kadından daha usta bir aktris ya da tiyatro oyuncusu olabileceğini hayal edemiyorum doğrusu. Bazen bir polis, köylü erkek, memur, çiftçi ya da basit bir genç kadın kılığında kapıma dayanıyor.

Bugün de kapımın önüne geldiğinde onu gözetleme deliğinden, hiç ses çıkarmadan şöyle bir süzdüm: Tam bir dahiâne doğrusu! İnanabiliyor musunuz, bugün de bir köylü kadını kılığına girmiş. Şalvarı, ince baş örtüsü, terlikleri ve elinde tuttuğu semaver...

“Beyim, yaşıyorsanız ses verin, azıcık görünün! Hepimiz meraktayız, korkuyoruz!”

Tabii ki asla ses vermiyorum. Yoksa bu gardiyanlar beni, onların tatlı laflarına inanacak kadar aptal, aşağı sınıftan, rütbesiz, mevkiisiz, fakir, sıradan bir vatandaş olarak mı görüyorlar! Tanrım, ne kadar da anlayışsız ve zekadan yoksun bu gardiyanlar. Eğer benimle konuşmayı hak edecek kadar soylu olsalardı- yani gardiyan değil de sözgelimi bir vali, muhtar, polis olsalardı- benim ne kadar ince bir zekaya, yüksek bir ahlâka ve kusursuz bir üsluba sahip olduğumu görüp mahçup olurlardı. Yazık doğrusu; ben de bu bakımsız koğuştta, şu kör edici ışığın altında çoğu yeteneğimi kaybettim, yaşlandım.

Gardiyanlarla konuşsam da pencereme vuran çocuklarla arada bir konuşuyorum. Açıkçası bunu yapmamın tek sebebi, çocukların bazı konularda bilgi toplamak açısından pek faydalı olabilecekleri gerçeği. Örneğin, bugün bir çocuk pencereme taş attı; şükürler olsun ki cam kırılmadı. Uykumdan dehşet içinde uyandım, omzuma ince bir hırka attıktan sonra dehşet içinde pencereyi açtım. Karşımda yedi veya sekiz yaşlarında, iri gözlü, sarışın bir kız çocuğu duruyordu.

“Çıldırдың mı be çocuk!”

“Yok, ben çıldırmadım. Yalnız sana çıldırılmış diyor, herkes. Tahtaların eksikmiş senin.”

“Başka ne diyorlar bakalım?”

“Önceden zengin ve soylu bir herifmişsin. Sonra dev bir yangında tarlan, evin, tüm malların ve karın yanıp kül olmuş. Kafayı oynatınca da memuriyetten falan kovmuşlar seni. Beş parasızlığı ve sefilliği kendine yakıştıramadığından hâlâ bir şey sanıyormuşsun kendini.”

Tanrım, bu dedikoduları gardiyanların yaydığını hep biliyordum! O sinsi şeytanlar, sırf adımı lekelemek için ağza alınmayacak alçaklıklar ve bayağılıklar yapmaktan zevk alıyorlar. Ancak sarsılmaz bir kaya kadar dirençli ve sabit, sabırlı olmalıyım; bakınız tarihe, bütün dürüst, soylu ve sağlam karakterli devlet adamlarına birçok leş avcılarını musallat olmuşlardır: onlara komplolar kurmuşlar, yemeklerine zehir katmışlar, itiraflarla kızlarını lekelemeye çalışmışlardır. Yalnız, ben bu zevki tatmalarına asla izin vermeyeceğim bu soysuzların.

“Krallar mı diyorlar bunları yoksa gardiyanlar mı?” diye sordum çocuğa, bu sefer. Elbette bunu alçak bir sesle, temkinlice söyledim; kimsenin bizi dinlemediğinden emin olmak için.

“Harbiden çıldırılmışsın be! Ne kralları, ne gardiyanları amcacığım?”

İtiraf etmesi için elbette ona ısrar etmeyeceğim; çünkü bunu yapmaya yetkili olmadığı belli. Eğer bir şekilde benim bunlardan haberim olduğunu öğrenirlerse bu yavrucağın kellesini de alıverirler ya!

“Pekâla, söyleme bakalım. Dinle, senden bir şey getirmeni istiyorum.”

“Sen niye çıkıp almıyorsun?”

Doğrusu, bazı çocuklar pek aptal oluyorlar. Şimdi bu çocuğa zorla koğuştta tutulduğumu anlatmaya çalışsam onu da anlamayacak ya, en iyisi geçiştireyim.

“Soruları bırak da yapacak mısın onu söyle, kereta!”

“Neyi yapmamı diliyorsun?”

“Bana bu hafta içinde giyotin bulup getirmelisin. Çok acil.”

Çocuğun yüzü anlamazlıkla buruştu, kafasını kaşdı.

“Giyotin mi?”

“Giyotin, diyorum. Giyotin bulur musun bana? Sana parasını ödeyeceğim elbet.”

Çocuk, birkaç dakika sersem sersem bakmayı sürdürdü.

“Bakkala sorayım, onda vardır herhalde!” dedikten sonra da, bir çırpıda kayboldu.

Ben de pencereyi kapattım, yeniden kilitledim. İşte, çocukların pek çok vakada ajan olarak kullanılmasının sebebi de gayet açık karşımızda duruyor: bu masum yüzlerden kimse şüphelenmediğinden en gizli sırlarını onlara açıyorlar ve çocuklar da elbette duyduklarını bir çırpıda efendilerine yetiştiriyor!

Tanrım, dünya ne çok şeytan işleri ve tilki kurnazlıklarıyla doluverdi. Bir yandan, koğuşa hapsedilmiş olmamın sebebiyle tuzağı andıran bu dünyadan, yeraltı bataklığından uzakta olduğum için kendimi şanslı sayıyorum. Fakat ne olursa olsun, namuslu ve ahlâklı, soylu bir adamın bu çılgın kalabalık arasında direnebilmesi, dürüstlüğünü sarsılmadan koruyabilmesi pek zor iş.

Acaba, çocuğun gideceği bu bakkal ne kadar uzaklıkta? Bu işin en kısa sürede temiz biçimde halledilmesinden başka bir arzu beslemiyorum.

Birileri hiddetle kapımı çalmaya başladı bile. Dışarıdan ise siren sesleri duyduğuma yemin edebilirim: Tanrı şahidim olsun ki bu ambulans süsü verilmiş bir polis arabası!

O aşağılık çocuk ajana nasıl da güvenip oyuna düştüm! Şimdi, ben kendi hayatıma son vermeden onlar beni ele geçirecek, son nefesimi verene kadar beni kim bilir ne kadar pis oyunlarında kullanacak, beni lağımlarda süründürecekler. Yoksa, onlar beni aptalın biri mi sanıyorlar? Artık, bunun da önemi kalmadı ya! Hemencecik işimi bitirecekler; öteki ülkelerin krallarına beni kurtarmaları için haber salmama, uşaklarıma bile vaziyetimi bildirmek için mektup yazmama zaman bırakmayacaklar.

Bu şeytan yavruları, işte bu kadar vicdansızlar. Saklandığınız yer ister bir karınca deliği, ister pencereleri kilitli bir koğuş olsun; dünyada kötülüğün varamayacağı tek bir yer bile yoktur.

Göksu Akyüz | Olanlar

Güneşin doğduğunu bilemezsin, battığını da
Kapını çalar çalar durur
Her tıklatışı bir umuttur.
Her gülüşü bir sevgi seli, her akan yaş bir zulümdür.
Bu nasıl bir aşk bu nasıl bir sevdadır.
Acımasız olan hayat mıdır, aşk mıdır?
Kimi evsizlere vurur tokadını hayat
Kimi gülen gözlere
Adım adımdır bu yol, Sağ sol şeritlerde
Düzen içinde akıp gider şekilde
Yoklama, içimi dökmem.
Bakma mesela öyle karıştırır gibi aklımı.
Uzatma elini düşüme, bulaşma gölgeme.
Uzak dur benden, şehirler arası mevsim değişikliği yaşatma.
Aşma o engeli, kalsın engel olsun bize.
Kılıf olsun, sevgime.
Gülme, hele o çiçekler açarcasına hissettiren kahkahanla gülme!
Bakış dolu günlerimi, boşluğa bakarken doldurdum ben.
Sen gittiğinde, anlamaktaydım.
Sorgular oldum, susar değil.
Ben çünkü seninle hep içimden konuştum.
Dokundum belki, sığınak kalbine.
Aslında ama aslında hakikaten yoktum.
Ben sende yoktum...

Ceyda Oktay | Ayrılık

Kapının önünde bir adam
adamın önünde bir kadın
gitmesin diye, bilmesin diye.
adamın elinde valiz
kadının kalbinde iz
gitmesin diye, bilmesin diye.
adamın kafasında bir tümör
kadının karnında bir nokta
gitmesin diye bilmesin diye
ikiside habersiz ikiside aşık
nereye gittiklerinden ne bildiklerinden..

Banu avuşođlu

Bir ift Beyaz Pati | ykü

Gün, henüz ağarmak üzereydi. Geceyi kesik uykularla geçirmiştim. Yođun iş temposunun yorgunluğu üzerime sinmiş gibiydi. Havaların ısınması, mevsim değişimleri her yıl üzerime ayrı bir ruh hali yüklerdi. Haftalarca bedenim bu değişimlere alışmaya çalışır ama bir türlü eksenini doğru yörengeye çevirmeyi başaramaz, sarhoş misali ayılıp bayılıp evin bir köşesine kamp kurardım. Yatağımda doğrulup derin bir nefes aldım. Gözlerimi bahçeye açılan verandaya sabitledim. Hava yeni yeni aydınlanmak üzereydi. Sendeleyerek kalktım yatağımdan, doğru banyonun yolunu tuttum. Ilık bir duş ferahlamaya yeterdi beklide.

Tenime dokunan her damla yenilenmişlik hissi yaratıyor gecenin kasvetini, uykusuzluğunu yok ediyordu. Yarım saat sonra tazelenmiş bir şekilde, verandadaki geçen gün eskiciden alıp henüz yüzletmeye vakit bulamadığım sandalyeme kuruldum. Elimde sıcak kahvem, henüz kirlenmemiş havayı soluyordum kuşların civıltısında. Islak saçlarım, esmeye başlayan meltemden naibini almış, yavaşça yüzüme doğru bırakıyordu nemini. Tenimde güneşin izi... İçeri geçip saçlarımı havlu ile kurutup enseme topladım. Üzerime beyaz bir badi ve siyah bir tayt geçirip, yürüyüş için hazırlandım. Güne yürüyüşle başlamak küçüklüğümden kalma bir alışkanlık, annem ve babamla geçirdiğim en keyifli anlarımdı. Onların yokluğunda ne zaman bu verandanın merdivenlerinden ormanın içine doğru adımlasam toprağı, onların da ayak izleri benimkilerin yanı sıra eşlik eder.

Bu evi, yıpranmışlığına rağmen hala elden çıkartamayışım ya da dostlarımla "yenile bari artık şu evi" zııvalıklarına kulak asmayıışım, değişen her kösede her yenilikte bir anıyı siliyor olma korkumdan başkası değil. Eskimişlik; yaşanmışlıktır, hayatta bırakılan izdir. Anımsamak yerine, baktığın her yerde sevdiklerinin varlığını o ilk günkü gibi görmek, bulmak; aynı tatta, lezzette yaşamaktır. Yüzümde kocaman bir gülüşle annemle babamın ayak izlerini de benimkilerin yanına alarak ormanın derinliklerine doğru yol aldım. Bir elimde annem bir elimde babam, tıpkı eskiden oluğu gibi kulaklarımda tatlı sohbetleri, nehrin kenarına varmıştım. Sessizliğin, huzurun simgesi gibi ışılırdıyordu sakın suları güneşin altında. Banka oturdum. Meltem hafif hafif esiyordu. Saçlarımla esirliğine bir son verip, gözlerim kapalı sol elimle tokanın düğümünü çözdüm. Küçüldüm bir anda. Ayaklarımla yerden kesildi ve bir el yüzümde sıcaklık, yumuşacık. Annemin elleri... Sonra bir dokunuş sağ yanağımda babamın şefkat dolu öpücüğü...

ocukluđuma değildi bu özlem. Bir bütünün, bir sevginin parçası olma ihtiyacıydı. Sevebilme, sevilmenin verdiği güvene duyulan ihtiyaçtı. Aylar olmuştu gelmeyeli buraya işlerimin yoğun trafiğinden dolayı. Anlık bir kararla iyi ki izne ayrılıp, yazlığa atmıştım kendimi. Gerçi bu mevsim geçişlerimde kimseler ayak basmazdı buraya ama bazen sessizlikte anılarla baş başa kalmak kadar haz verici bir şey yoktur. Zihnimde güzel anlardan arkası arkasına seyir eden geçit töreni, nehrin sakin akan ışıltılı berraklığında yaklaşık bir saat kadar oturdum. Artık, gitme vaktiydi. Yarın sabah yeni anılar eşliğinde tekrar bu saatlerde burada olurdum nasıl olsa.

Eve doğru yürümeye başlamıştım ki, ağlama sesine benzeyen bir ses dikkatimi çekti. Kimseler yoktu ki burada diye geçirdim içimden. Birkaç adım attım tekrardan, yine o ağlamaya benzeyen ses... Kuş sesi böyle olmazdı, çocuk desem henüz hiçbir aile bu mevsimde yazlıklara adım atmazdı. Dönüp etrafıma baktım olduğum yerde. Bir sağa, bir sola döndüm. Ne biri vardı ne de her herhangi bir şey. Ayak bileğimde bir acı hissettim aniden. Bu da neyin nesiydi. Arkama döndüm o acıyla, gözlerim yere doğru kaydığında, acının sebebini ve o ağlamaya benzeyen sesin ne olduğunu keşfetmiştim. Bir çift küçük göz ve bir çift beyaz patiyle... Demek ki, sesini duyuramayınca minik bir ısırık almayı denemişti bu pamuk yumağı köpekçik. Nerden çıkmıştı ya da nerden gelmişti? O kadar küçüktü ki nasıl tutmam gerektiğini bilemedim önce yanına doğru eğilirken, ama o zaten çoktan hazırdu kollarıma gelmeye. Kucağıma aldım. Göğsüme dayadım. Sıcaklığını hissederse daha güvenilir bulur diye ellerim tüylerinde konuşarak eve yöneldim. Tek başıma gittiğim yolu şimdi bu şirin arkadaşımınla adımlıyordum. Vücudumun sıcaklığından mı yoksa kendini güvende hissettiğinden midir bilmem ama yolun yarısında gözlerini kapatmış kollarımın arasına gömülmüştü. Ne yapacaktım bu minikle, nasıl bakacaktım?

Onu verandadaki sandalyenin üzerine bıraktım. Sonra içeri girdim babamdan kalma eski ahşap masanın üzerine bıraktığım bilgisayarımı açtım. Araştırmaya koyuldum. Eğer ona bakacaksam, onunla ilgili bilgiler edinmeli doğru adımlarla ilerlemeliydim. Saatlerce süren araştırmalardan sonra küçük dostum hakkında nerdeyse her şeyi öğrenmiştim. İlk başlarda biraz zorlanacak olsam da bu işin üstesinden gelirim diye birazcık cesaretlendirdim kendimi, o ise masanın altında patileriyle uyandığının sinyallerini veriyordu. Bugünlük kendim için hazırladığım yemeğimi onunla paylaşabilirdim. Yarın içinse şehre inip önce veterinerine sonra da onun için gerekli malzemeleri almak için pet shopların yolunu tutabilirdim gönül rahatlığı ile. Alacaklarımın listesini yapıp küçük bir yere not ettikten sonra miniğimin yemeği hazırlayıp, verandaya ilerledim. Gecenin güzelliğini onunla paylaşmak, ilk gecemiz için harika olacaktı. O yemeğini yerken bende sandalyemde geriye doğru yaslandım.

Gökyüzünü yıldızlar süslemişti. Gelişimizi, tanışmamızı kutlar gibiydiler. Eski eşyaların nemli kokusu, verandada annemle babamın ayak izleri, yıldızların gelişimizi kutlaması, avuçlarımda minik ve heyecanlı patiler... Bu eski, anılarla dolu evde, yeniden başlangıç yapmaya yetecekti.

Elif Kaymazlı

Ah Kavaklar | Öykü

İçinde, kendimi tutsak ettiğim bir sokakta öylece kaldırım taşına oturmuş hiçlikle savaşıyordum. Sokağın tüm seslerini kısmıştım. Nasıl yapabildiğimi sorma! İşte bu sessizliği bir solukta ta içime çektim. Sanki bütün evrene bu sokağın gözüyle bakıyordum. Gogol'ın hikâye kahramanı Piskarev gibi "Tanrım, acı bana! Acı ve bir an için onun yüzünü göster!" diye inliyordum. Bakışlarımdaki anlamların darmadağınıklığını sanki sokaklardan topluyordum. Ne bu sokağın adını, ne de kendi adımlarımı anımsıyordum, ama aklımın içinde bir isim vardı ki, unutamıyordum. Sadece bir isim, yüreğime harfleri kazınıyordu. Acıtıyordu. Sokakta, solgun mehtabın puslu ışığında, parke taşlarını sayarak yürüyordum. Her bir taşa sanki kendimden parçalar bırakıyordum. Yıllarca aradığım anlamı denize düşürmüş bir yoksula benziyordum. Hiçbir şeyin benim için bir manası olmadığını, yine de her şeye dâhil olduğumu hissediyordum.

Sokaklarda öylesine dolaşıyordum.

Birden uzaklardan gelen hüzünlü bir melodi kulaklarıma değiverdi. Sesin sahibini tanımasam da sesinde bana değen bir şeyler vardı. Bir şarkı ancak bu kadar içten söylenebilirdi. Ayaklarım ister istemez sese yöneldi. Kontrol edemiyordum. Tıpkı sana ait duygularımı kontrol edemediğim gibi... Çok öfkeliydim sana, çok kızgındım, yine de seni görmek istiyordum.

Sokağın köşesini dönünce gözleri iri iri açılmış bir adamla burun buruna geldim. Sökülmüş ruhunu arıyor gibi bir hali vardı. Korktum. Yürümeyi sürdürdüm, arkamdan baktığını hissediyordum. Adımlarımı hızlandırarak bir an önce uzaklaşmaya çalıştım. Başka bir sokağa saptım. Sokağın sağı solu barlarla doluydu. Yine o hüzünlü sesi duymaya başladım, bu sefer yakınlardan geliyordu. Bir barın önünden geçerken aradığım sesi buldum. İçeri girip girmeme konusunda tereddüt ettim, karşı kaldırıma oturmaya karar verdim. Ben oturur oturmaz şarkı bıçak gibi kesildi. Uzun bir süre bekledim. Tekrar başlamadı. Oturduğum yerden kalkıp, bara girdim. Kimin söylediğini merak ediyordum. Çok kalabalık sayılmazdı. Sahnede şarkı söyleyen kişiye baktığımda, yüzü tanıdık geldi. "Nereden anımsıyorum bu yüzü" diye kendi kendime sormaya başladım. Karakteristik özelliği olan yüzleri asla unutmuyordum. Ah bir de seni! Şarkıcının yüzünde öyle bir çizgi vardı ki, ona baktığımda nedenini bilmediğim bir sızı oturdu yüreğime.

Arkalarda boş bir masaya oturdum. Garson yanıma gelip ne içmek istediğimi sordu. "Bira" dedim. Bekliyordum, bir türlü başlamıyordu. Makyajı akmasına rağmen güzel gözüküyordu. Dudaklarının kenarlarındaki çizgiler yorgun yüzüne tutunmaya çalışıyordu. Birden onu geçmişin sayfalarından, bekleyeni olmayan acılı yalnızlığından tuttum. "Kader" dedim. İkimizi Lisenin bahçesinde bir köşede otururken gördüm. Ağlıyordun. Gözlerin ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu. "Ne oldu sana Kader" sorularına cevap vermiyor, ağlamaya devam ediyordun. Yüzünü ellerimin arasına alıp "Ne oldu, anlat" demiştim. Sense mırıldanır şekilde "Her şey bitti" demiştin. "Ne bitti?" diye sormuştum. Susuyor bir türlü cevap vermiyordun. Birden bana sarıldın. "Beni yalnız bırakma. Bir gün düşersen beni tutar mısın?" dedin. Ebetteki tutarım, ama sen hiç düşme" dedim. Kulağıma fısıldar gibi "Babam bana dokundu. Bütün bedenim ağlıyor. Özellikle dünyaya umutlu çocuklar doğuracak yerim" demiştin. Nasıl içim acımişti. Birden gözlerimin önüne babasının salyalı ağzı gelmişti. Babasının bakışlarında insanı rahatsız hissettiren bir şeyler vardı. Bir baba kızına böyle bir kötülüğü nasıl yapabilmişti? Aklım bir türlü almıyordu.

Akşam eve gittiğimde anneme olanları anlattım. “Onunla bir daha görüşmeni istemiyorum” dedi. Ertesi gün de Kader’in babasını şikâyet için polis karakoluna gitti. Bir saat sonra Kader’le babasını getirmişler. Babası inkâr etmiş. Kader’se umutsuz bir yüz ifadesiyle “Babam bana bir şey yapmadı, ben şikâyetçi değilim” demiş. Evlendirildikten sonra Kader’i bir daha hiç görmedim.

Müzik tekrar çalmaya, Kader söylemeye başladı. Sezen Aksu’dan dinlediğim “Kavaklar” şarkısıydı.

Ah kavaklar ah kavaklar
Bedenim üşür yüreğim sızlar
Beni hoyrat bir makasla
Ah eski bir fotoğraftan oydular
Orda kaldı yanağımın yarısı
Kendini boşlukla tamamlar
Ah omuzumda bir kesik el ki
Hala, hala durmadan kanar

Kader’le bakışlarımız çakıştı. İki damla yaş yanaklarından sol yanına düştü. Benim sol yanım ıslandı...

Zeynep Şeyma Ak

Gölgenin Evleri | Öykü

Akşamın huzur alan karartısında evsizler kadar yalnız, yalnızlar kadar soğuk; Kocaseyit Belediyesi'nin bankı. Oturdum. Biraz nemliydi ama aldırış etmedim. Böyle önemsiz şeylere takılmam. Bastığım yer tahtadan “gırç gırç”. Yağmurun ahşaplara verdiği taze ıslak kokunun burun deliklerimden soluk boruma, oradan da ciğerlerime olan yolculuğunu seviyorum. Evim de böyle koksa. Geçen yıllarda ara sıra aldığım bir dergide kokuların insan psikolojisindeki yerini anlatan bir yazı okumuştum. Takip ettiğim bir yazar “koku gönül gözünü açar” diyordu dergide. Hakikaten de öyle. Bazı kokular var ki beni duyuşal âlemlere taşıyor. Unuttuğumu sandığım tenlere kuruluyorum. O birkaç saniye içinde anıları kokluyorum. Koku hala uçmadıysa, bir gülüşü, bakışı hatta dokunuşu kokluyorum. Eğer özlediğimse bu, bitmesin sürsün istiyorum. Burnumun direği sızlıyor, hem de gerçek manada. Burnumun direğinin hakikaten de sızım sızım sızladığını tecrübe ettiğimde yirmili yaşlardaydım. Biberiye ve sarımsak kokusu... Çıtır çıtır sıcak ekmek ve bahçeden yeni koparılmış ve ikiye bölünmüş salatalığın kokusu... İnsan üç yaşını hiç, beş yaşını da net hatırlayamaz. Ama o yaşların sana yaşattığı hisleri hatırlarsın. Ve kokuları. Kokudan yola çıkarak geçmişin hayalini bile kurarsın. Ben hep kendimi bir elimde ekmek, diğerinde salatalık; evin önüne oynamaya çıkmış sarışın yeşil gözlü küçük bir kız çocuğu olarak hayal ederim. Kapının önündeki mazgalın altından gelen havayla lacivert puantiyeli elbisesinin eteklerini uçuşturmaya çalışan, bununla da acayip eğlenen bir çocuk bu. Çalıştığımız iş yerine has kokuların da hayatımızı etkileyebileceğini de söylüyordu dergi. Benim çalıştığım yer plastik ve sıcak kâğıt kokuyor her daim. Ama bunu hayatıma etkisini henüz çözebilmiş değilim. Artık almıyorum zaten o dergiyi de. Adını duyurmak isteyen birçok yeni yetme yazarla dolup taşmıştı. Yazarların acemi oluşları sıkıntı değil de, kalemleri içe dönük, fazlaca buhranlı. Zaten hâlihazırda var olan ruhsal sıkıntılarımı bir de böylesi yazılarla kabartmak istemedim işte. İnsanın sıkıntısı kendine yetiyor. Hem bu hüznün bulaşıcı hastalık esasen. Kırk beş yaş üstü kadınların eklem yerlerinde baş gösteren, anlattıkça çoğalan, dinleyene bulaşan rahatsızlıklar gibi. Kadınların altın günleri de ilk olarak toplu bir romatizma seansı olarak başladı sanıyorum. Sonradan sonraya tok midelerine doldurdukları zeytinyağlı sarma dolmalar, kısırlar, karbonhidrat yığını ve daha birçok sayamadığım gıdalarla dolu bir masaya döndü bu toplantılar. Annem “ ben doktor değilim. Oram ağrıyor, buram ağrıyor demeyin bana” derdi. Şimdilerde pek demiyor. Ah saçının tek beyaz telini ilk gördüğümde yana yana ağladığım annem. Biz de önceleri herkes gibi sıradandık. O da hiç ağlamazdı. Hüznünlendiğinde gözleri yeşerirdi biraz; o kadar. Gerisi gelmez, hemen kuruyuverirdi. Şimdi anlıyorum, ağlamamak büyük servetmiş. Ağladığını ilk kez, şeker hastalığına tutulduğunu ve hayatını o iki tip ilaca bağlı yaşayacağını öğrendiğinde görmüştüm. Babam: “kızım ben annenizi sakinleştiremiyorum. Yanına gidin de kucaklayın” demişti. Babamın bile elinden bir şey gelmediyse, o yaştaki bir yeni yetişene göre; görüntü değişiyor, belki de ekran hafif hafif kararıyor demektir bu.

Yağmurun ardında bıraktığı serin hava sırtımı ve kollarımı üşüttü. Yine annemi dinlemedim. Evden çıkarken aramıştı “ çıkarken yanına yünlü bir şeyler almayı unutma” demişti. Ben de “ yün terletiyor daha beter oluyorum.” demiştim. Bu diyalogu milyon kez yapıyoruz. Milyon kez pişman oluyorum. Annem bilir. Hep bu saatlerde burada otururum. İşten çıkınca eve gider, alelacele bir şeyler hazırlar, atıştırır; öyle gelirim buraya. Yemek seçmem. Seçebilmek gibi aşırılığımda olmadı hiç. Dişimin kesmesi kâfi. Annemin yaptıkları gibi olmuyor hiçbir şey. Annem ne zaman öğrenmişti yemek yapmayı, yapmak zorunda kalmayı? Öyle sanıyorum ki asla annem olamayacağım.

Ömrüm boyunca hiçbir şeyi onun gibi pişiremeyeceğim. Tat veremeyeceğim havaya suya toprağa. Bazen yer altımdan kayacak hatta yarılacak, en dipten etrafımdakileri sırtlayıp onun gibi çıkaramayacağım. Sadece kendim. Tırnaklarımı topraklara geçire geçire yukarı tırmanacağım. Kir pas toz içinde. Hamasetli 'survivor'cıların arasına tek başıma girmeye hak kazanacağım. Belki. Metonya'ya hiçbir zaman gidemeyeceğim. Birisi bana: "hayatın boyunca Metonya'ya gidemeyeceksin" dese çok zoruma gider, büyük eksiklik diye hayıflanıp dururum. Sahi nereydi Metonya'nın başkenti? Koca yuvarlakta hangi yönde kalıyordu? Aldığınız nefes boyunca yapamayacağınızı öğrendiğiniz şeyler size de gülünç bir keder veriyor mu sevgili okurum? Sokak lambalarına takıldı gözüm. Aydınlanalı bir saat olmuş, birbiri ardına sıralanmış üç sokak lambası vardı. Çaprazlarındaki başka bir tanesi dikkatimi çekti. Onlara hiç benzemiyordu bu. Benim gibi soğuğa gafil avlanıp kaçamayan pervaneler üşüşmüştü etrafına. Ölümüne kanat çırpıyorlardı. Kafa göz gövde. Hiç yorulmaz mı kanatları, ağrımaz mı yanları? Her şey herkes sussa. Bir o vuruşları duymak istedim. Mahşerin ortasında kalmışlar gibi. Dehşetle çırpınan kanatlarının seslerini duyabilmek için o an cüzdanımdaki paranın bir kısmını verebileceğimi düşündüm. Bir kısmı benim için fazla şey demektir. Çünkü ertesi gün emlakçıyla buluşmam vardı. Muhtemelen komisyonu hemen isteyecekti. Çok yalan söylüyor. Hızlı konuşmasından anlıyorum. Laf arasına laf sokuşturuyor habire. Yağlayıp ballıyor evleri; hiçbir şeye de benzemiyorlar. Kendine söyle, oturmaz. Akıllı birisi olmasaydım kanardım. Bu sefer göstereceği evi beğenebileceğimi söylemişti. Bu bakacağım beşinci evdi. Düşündüm, eğer beğenip tutmaya karar verirsem bir sene içinde değiştirdiğim üçüncü ev olacaktı.

Hardal renkli beş katlı bir binanın önünden geçmek üzereydim. Yine her zamanki gibi perdelerin arkalarında duran ışıklara baktım, içerdeki yaşam hareketlerini tahminde bulundum. Bunu yapabilmek için hususi olarak adımlarımı yavaşlattım. Çünkü hızla geçersen tam olarak göremezdim. Durup beklersem de pencereye veya balkona çıkacak biriyle göz göze gelme ihtimalim vardı. Bunu istemedim. Onların duymak isteyeceği mantıklı bir açıklamam yoktu elbette. Ev gözetleyici damgası bile yiyebilirdim. Oysaki perdesi açık odaların balkonlarından içeri bakarken masumane duygularım vardı. Hardal binanın zemininde bir balkonun kapısından oturma odası görünüyordu. İçerde oturanlar genç insanlardı. Çocuklardan bir tanesi yere uzanmış, elindeki lego parçalarını anlamlandırmaya çabalıyordu. Anne saçlarını arkadan topuz yapmış, elinde çay bardağı; muhtemelen günlük dizisine bakıyordu. Baba da kanepenin birine uzanmış, pazartesi yorgunluğunu atmaya çalışıyordu. Biraz daha yaklaşısam odadaki huzur kokusunu bile duyacağımı düşündüm. Hep bu evlerden birinde olmayı arzuladım. Belki çocuk, belki anne. Belki de üç koltuğun bile tikiş tikiş sığabildiği bu daracık odayı hafifçe aydınlatan duvar köşesinde uzun bacaklı bir abajur. Ya da o yaşadıkları dairede ben oturmayı istedim. Bundan sebep kısa sürede bu kadar ev değiştirmem. Ertesi gün emlakçının göstereceği evde oturma odasının dar olmasına dikkat edecektim demek ki. Bana ve Fıfır'a küçük bir oturma odası yeterli. Zaten Fıfır'ın kendi evi var. Ev içinde ev. Ev üstüne ev. Olmaz derler. Elim acısını hissettim tekrar. Sabah dükkâna bir üniversiteli gelmişti. (Üniversitenin hemen aşağısında çalışıyorum. Bir sene oldu ama gelenlerin hepsini tek tek yakından tanıyorum artık.) Sabahladığı gözlerinden belliydi. "Abla şunlardan iki tane." Elindeki notları bana doğru uzattı. Emin olabilmek için sordum. Çünkü artık yanlış çekmeme kimsenin tahammülü ve zamanı yoktu. "Hepsinden mi ikişer tane?" Sonuç olarak eksik çekmiştim yine. Hatamı yüzüme vurmak istercesine kâğıdı elime uzatınca taze kâğıdın kenarı elimi fena kesmişti. Elim kâğıt kesliğine, kulağım makinanın ağır sesine alışalı tam üç yıl olmuş. Yine haklısın anne. Yıllar gerçekten de yine aceleci, yine saygısız.

MAKAS ELLER

Makas Eller

Zeynep Eşin

1990 yılında gösterime giren, Tim Burton'ın yönettiği Makas Eller. Filmin baş rollerinde Johnny Depp ve Winona Ryder yer aldı. Filmin müzikleri ise Danny Elfman tarafından yapılmış ve idol olması sağlanmıştı. Aslında Makas Eller 90'lı yılların bir başyapıtı olarak da kabul edildi. Günümüze kadar uzanan bir sanat eseri de diyebiliriz. Gerçek ile fantastiğin birleştiği bu filmde Burton bize duygu ve hislerle dolu bir evrenin kapılarını aralıyor.

Makas Eller'in seyirciye sunduğu iki önemli mesajı var aslında, farklılıkları kabul etmeli ön yargıyı bir köşeye bırakmalı. Edward karakteri fantastik, soğuk bir metal, yani bir kişi tarafından üretilmiş gibi görünse de aslında birçok otobiyografik özellik taşıyor. Burton bu karakterle çocukluğunda yaşadığı sıkıntılara da bir parça dikkat çekiyor. Çocukluğu için yalnız ve garip tanımını yapan sanatçının eşi Helena Bonham Carter, Asperger Sendromu olduğunu ve onu bu şekilde tanıdığını söylüyor.

Makas Eller, zıtlığın hikayesi

Film aslında tam anlamıyla anarşist bir masal diyebiliriz. Tim Burton'ın hayatından, gotik tarzından, düşüncelerinden birçok anlam var filmde.

Sorunun cevabı da film sonunda veriliyor. Filmin başrol oyuncusu da bir mucit tarafından icat edilen kalbi ve akli olan bir makine (Edward)dir. Ancak mucit makinenin ellerini tamamlayamadığından parmak yerine makaslar monte etmiştir.

Bir mekana, şehre, insanlara, hayat tarzına yabancı olmayı ve farklı olmanın her şeyin birbirine benzediği bir ortamda çıkardığı zorlukları anlatan bir film. Tim Burton her ne kadar surreal hikaye anlatma tarzını bu filmde de devam ettirmişse de üzerinde durduğu konu gerçek hayatta herkesin özdeşleşebileceği bir konu. Çoğumuz Edward gibi, etrafımıza yabancı olmanın ne kadar hüznü olduğunu, asla çevremizle uyşamamanın yarattığı sıkıntıları biliriz. Toplumumuzda ki birçok yabancı gibi Edward'da karanlık ve simsiyah şatosundan rengarenk minik evlerin bulunduğu, herkesin aynı saatlerde aynı şeyleri yaptığı, değişikliğin kabul görmediği suburbiaya bakarken, onlar tarafından kabul edilmeyi, sevmeyi hayal ediyor filmde. Ne yazık ki bu mekanikleşmiş ve robotlaşmış toplum değişikliği geri tepiyor.

Filmde karşılaştığımız ilk karakter ise Peg. Kozmetik şirketi için çalışan iki çocuk annesi bir kadın. Ürünlerini satmak için çaresiz girişimlerde bulunan Peg, gizemli konağa gitmeye karar veriyor. Oraya vardığında, hayvan ve insan şekillerinde oyulmuş garip ağaçlara rastlıyor. Bahçesindeki beklenmedik ihtişam, içeri girince elbette ki değişiyor. Konağın içi bakımsız, toz ve örümcek ağları ile kaplıdır. Peg bir duvarda sıkışmış birkaç gazete güpürünü görür: “Gözleri olmadan doğan çocuk, elleri ile okur”. Kısa süre sonra, garip malikanenin garip sakini olan Edward’la tanışıyoruz. Başından beri Edward çok masumdur. Babası hakkında konuştuğunda, “uyanmadı” diyerek; aslında dünya, yaşam ve ölüm ile ilgili ne kadar saf bilgi sahibi olduğunu görmüş oluyoruz. Makasın neden olduğu yaraları gören Peg, kozmetik ürünlerini onun üzerinde denemeye karar verip Edward’ı eve davet ediyor.

Şimdi, Edward’ın toplumun bir parçası olarak yaşadığı tüm zorluklara tanıklık edeceğiz... Başta onun tamamen işe yaramaz ve korkunç biri olduğunu düşünen komşular, bir kuaför ve bahçıvan olarak aslında onun ne kadar başarılı olduğunu görünce büyülenirler. Başta Edward’ı tamamen reddeden komşuların fikirlerinin aslında şartlara bağlı olarak nasıl da kolay değiştiğini görüyoruz. Edward, herkes gibi olmadığı zaman kabul edilmenin ne kadar zor olduğunu bir kez daha gösteriyor bize. Bazıları bu farklılıklara merak duyarken bazıları sadece korkup uzaklaşıyor. Komşuların dedikodularına, Edward ile arkadaşlık kuran Peg hakkında söylediklerine tanık oluyoruz. Yapabildikleri sayesinde popüler olan Edward, Peg ile bir televizyon programına konuk oluyo. Edward’ın ilginç durumuyla ilgili yorum ve sorulara yanıt verirler. Burada “farklı” olanın çekici gelmeye başlamasıyla nasıl ilgiyi tetiklediğini görmek şaşırtıcı. Edward artık farklı değil özeldir.

-Seyirci: Normal ellerin olsaydı sen de sıradan olurdun.

-Edward: Evet biliyorum.

-Sunucu: Bunu severdi bence.

-Seyirci: Sonuçta kimse senin özel olduğunu düşünmezdi. Televizyona ya da başka yere çıkmazdın.

-Peg: Ne olursa olsun Edward çok özel biri.

Farklı olan korkutucudur

Çatışmalar Edward'ın Kim ve erkek arkadaşına yardım etmeye başlamasıyla geri döner. Edward farklı olduğu için aşağılanır. Toplum onu bir canavar olarak görmeye başlar ve ondan kurtulmak ister. Şu sahne çok önemli; komşulardan biri onu yakalar ve tek başına kalan Edward'ı öldürmek ister.

Burton bize farklı özellikleri yüzünden toplumdan dışlanmış olarak yaşayan bir adamın hikayesini veriyor. Çok az kişi Edward'ın masum ve iyi biri olduğunu farkında. Aslında yaşadığı konak Edward'ı da anlatıyor. Dışarıdan bakıldığında büyük, korkunç ve karanlık ama içi de bir o kadar canlı ve renkli.

Burton ve Asperger sendromu hakkında söylenecek çok şey var ama kimse aslında çocukluğunun ve hayatının nasıl olduğunu bilmiyor. Burada Edward'ın elleri aslında farklılığı ve uyum sağlamakta ne kadar zorlandığının bir göstergesi.

Şüphesiz Edward Scissorhands bize kabullenmenin önemini gösteriyor. Farklılıklardan korkmamak gerektiğini ve bir insanı anlamak için, içine bakmak gerektiğini öğretiyor. Edward şatosuna, ait olduğu yere geri dönüyor. Tim Burton bu sonla belki Edward'ı kendi ve birçoğumuzun hayatıyla özleştiriyor. Yabancı olmanın, bir yere ait hissetmemenin kaçınılmaz olduğunu ve değişikliği temsil eden insanların her zaman robotlaşmış toplum tarafından geri itilip, Edward gibi karanlık şatolarına geri döneceklerini gösteriyor.

“Yine de beni karda kovalarken yakalayabilirsin.”– Kim, Makas Eller

YARATICI YAZMA ATÖLYESİ, DOLUNAY SANATEVİ'NDE BAŞLIYOR

Kendi kurmaca metinlerinizi yazarken yaratıcılığınızı daha iyi ortaya koyabilmek, iç görü kazanmak, temel yazım ve kurmaca teknikleri hakkında bilgi düzeyinizi yükseltmek, edebiyat dolu zaman geçirmek için.

Avcılar'daki Dolunay Sanatevi'nde yeni bir yazı atölyesi açılıyor. Yaratıcı Yazarlık Kursu'nda kurmaca edebiyat yapıtlarının (öykü) nasıl üretildiği konusunda bilgiler aktarılacak; hikâyenin unsurları, kurmaca metinde zamanın kullanımı, mekânın işlevi, karakterlerin yaratılması, olay örgüsünün yapılandırılması, klasik ve modernist anlatım biçimleri, edebi türler, dramatik gerilimin oluşturulması gibi yazma tekniğine ilişkin konular yer alacaktır. Tüm bu yöntemlerin yanı sıra, edebiyatın insan yaratıcılığı ile ilişkisi irdelenecek, ilhamın kaynakları araştırılacaktır. Amaç, katılımcıların kendi kurmaca metinlerini yazarken yaratıcılıklarını daha iyi ortaya koyabilmeleri için yol göstermek ve iç görü kazanmalarına yardımcı olmaktır. Atölye süresince katılımcılar yazdıkları öyküleri tartışacak, yazma tekniğini etkileşimli bir eleştiri ortamında geliştirecektir.

Marmara cad. No:11 Avcılar / İstanbul
Mail: dolunaysanatevi@gmail.com
Tel: 0505 087 24 18